

ŽENSKI SVET

VSEBINA:

	Stran
Na pot v novo polletje	146
Portret norveške pisateljice Sigride Undsetove	147
Mladini, ki stopa v življenje (Anica Černejeva)	148
O bežečem konju. <i>Novela</i> (Milena Mohoričeva)	149
Bič zemlje. <i>Novela</i> (Švajger Zmago)	152
Umetnost razvrstitve slik. (S slikami)	155
Gospa Hjeldova. <i>Roman</i> (Sigrid Undsetova)	156
Na jug. <i>Črtica</i> (B. M.)	162
Moda. (S slikami)	164 do 173
Lepe duše se ne zgreše. <i>Novela</i> (Mary Howardova)	174
Misli za sedanje dni	177
Razgibajte se! (Telovadba v slikah)	178
Modno pismo iz Ljubljane	180
Svetla in senčna stran tujskega prometa	181
Nove knjige — Umetnost	182
Znanost — Obzornik	184
Javni dogodki doma in po svetu	185
Najnужnejša oprema za izselitev	186
Vrt v juliju	186
Zdravje	187
Kuhinja	188
Praktična navodila	191
S škarjami po svetu	na
20 vprašanj za naše naročnice	} platnicah

JULIJ

1940

*Zjutraj seveda,
posebno pa zvečer:*

Chlorodont zobna pasta

**Zaradi preureditve lista se je
ta številka zakasnila.**

**Prihodnja številka »Ženskega
sveta« izide prve dni avgusta.**

Današnji številki smo priložili po-
ložnice. Vljudno prosimo vse naroč-
nice, da čimprej poravnajo naroč-
nino za tekoče polletje.

**Načrt za naslovno stran platnic
je narisal inž. arh. Janko Omahen.**

*Počitka potrebni najdejo popoln mir
na Hvaru v vili ob morju, poleg borovega
gozdička. Eventualna uporaba kuhinje.
Cene zmerne. S. Godina, Hvar.*

Prvovrstni Bayerjevi kroji

Cene:

Za plašč, obleko ali pidžamo s
poštnino vred Din 11.—

Za bluzo, krilo, otroško obleko do
14. l. in perile s poštnino vred Din 7.—

Denar se pošlje z naročilom.

Pri naročilu je navesti samo številko
modela in prsno širino.

Kroji se dobe samo tiste prsne širine,
ki je navedena v popisu.

Vsaka naročnica, ki ima plačano tekočo
naročnino, ima pravico do enega velikega
ali dveh malih krojev na leto brezplačno.
Brezplačni kroji si izbere izmed tistih, ki so
že v popisu označeni kot brezplačni.

**Opozarjamo, da moramo naročati
kroje v inozemstvu ter jih ne more-
mo poslati z obratno pošto, kakor si
nekateri želijo. Zadnji čas spleh
ne moremo jamčiti za rok dobave.**

Dekliški Internat Franje Tavčarjeve v Ljubljani, Novi trg 5

Vodstvo internata opozarja starše,
da sprejema že sedaj prijave gojenk
za šolsko leto 1940-41

Zenski Svet izhaja vsak mesec v Ljubljani. Letna naročnina za list s krojno polo in prilogo za
ročna dela znaša 64 din, polletna 33 din, četrtletna 17 din. Posamezna številka 6 din. Sam list
brez priloge stane letno 54 din. Za Italijo 24 lit, posamezna številka 2,50 lit; za ostalo ino-
zemstvo 85 din. Račun poštne hranilnice št. 14.004. — Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Aleksandrova c. 16/I. Telefon št. 52-80. Izdaja in za uredništvo odgovorna Milka Martelanc.
Tiska tiskarna Veit in drug, družba z o. z., Vir, pošta Domžale. (Predstavniki Peter Veit, Vir.)

ŽENSKI SVET

LJUBLJANA • JULIJ 1940 • LETO XVIII

MOTIV Z RABA: BARKASEVO KOŠILO

Foto: H. Kern

Na pot v novo polletje

V prejšnji številki smo Vam obljubili, da bomo z novim polletjem list reorganizirali in ga postavili na novo, bolj smotno osnovo, tako da bo lahko prav kmalu tekmoval z velikimi srednjeevropskimi ženskimi listi.

Danes stopamo pred Vas z zavestjo, da smo na najboljši poti do uresničenja teh obljub.

Ko boste prelistavale to številko, boste opazile nekatere spremembe. List smo povezali s prilogami v vsebinsko skladnejšo in lepšo celoto. Izbrali smo po najboljših možnostih ves prostor, ki nam je na razpolago, tako da boste v istem obsegu našle dokaj več branja kakor doslej. Poživili smo list s slikami, domačimi in tujimi, izbranimi iz najboljšega gradiva, ki nam je bil na razpolago.

Prosimo, prelistajte z nami vred pričujočo številko!

Ena izmed prvih stvari, ki Vas bo priklenila, je nazorno prikazana ureditev doma; temu problemu, važnemu za sleherno ženo, bomo tudi v bodoče posvečali posebno skrb.

Za moderno ženo, bodisi ženo v poklicu ali pa gospodinjno in mater, je potrebno, da je kos vsakdanjim naporom, ki jih prinaša sedanje razgibano življenje. Zato mora paziti, da ostane njeno telo zdravo in mlado. Vsakdanja telovadba človeka razvedri in pomladi, zato smo prepričani, da ilustriran članek o telovadbi nobeni ne bo odveč. Zdravju, telovadbi in negi moderne žene bomo odslej v »Ženskem svetu« posvečali še več pozornosti kakor doslej.

Samo po sebi se razume, da tudi na modo nismo pozabili. Moda je lahko praktična, še rajši je pa muhasta. Praktični ženski svet zanima, kako se da moda s pridom prilagoditi našim razmeram; nekatere se pa rade pozabavajo ob modnih novostih — ali norostih. Zanimarjali ne bomo ne prve ne druge strani, tako da bodo naše bralke vedele, kaj se godi po modnem svetu pri nas in drugod.

Toda zamere so takšne — dandanes še posebno — da ne moremo živeti samo ob koristnem, temveč se nam hoče tudi prijetnega. Sodobna žena išče razvedrila in počitka v duhovnem doživljanju, da se prerodi, dvigne in počivi. Takšno razvedrilo najde v dobrem štivu. Zato si bomo prizadevali, da Vam bomo postregli z dobro literaturo, tako v vezani kakor v nevezani besedi.

Izbrali smo za Vas roman, ki ga je napisala slavna norveška pisateljica Sigríd Undsetova — roman izpod ženskega peresa za žene vsega sveta. V tem romanu razpreda pisateljica usodo in življenje žensk, kakršne ste Ve, ki to berete. V njem boste srečale ženo in mater, ki prav tako kakor ve, gara, kuha, pere in krpa iz dneva v dan, ženo in mater, ki se usa predaja otrokom in svojemu možu. Srečale boste ženo, ki hodi vsako jutro v službo, že dolgo, dolgo let. Spoznale boste v teh postavah same sebe, približale se Vam bodo in vzljubile jih boste.

Predzadnji in zadnji stran platnic smo posvetili razvedrilu naših bralk; zanimive in poučne zgodbe, zajete iz življenja, naj Vam bodo v odpočitek po trdem opravilu, ko vse v Vas kliče po sprostitvi.

List je dobil nove platnice, in sicer bodo vsak mesec druge barve, tako da boste že po barvi ločile številke. Naslovno stran smo poživili z domačimi motivi.

Ce boste sprejele prerojeni »Ženski svet« s toliko dobre volje, s kolikor smo ga mi uredili za Vas, boste spoznale, da pomenijo klišeji za slike, zgoščeni stavek in večji krog sodelavcev znatno povečanje režijskih stroškov. Kljub temu bo naročnina ostala ista. List bo odslej izhajal redno vsak mesec, torej dvanajstkrat na leto. Tudi to je združeno s novimi izdatki. Tvegali smo jih, ker vemo, da nas boste podprle pri našem delu za Vas.

Drage naročnice! Sodelujte z nami, da bo »Ženski svet« od številke do številke boljši in zanimivejši. In ne pozabljajte: čim širši krog naročnic, tem večji in popolnejši bo list!

Uredništvo »Ženskega sveta«

Sigrđd Undsetova

K našemu novemu romanu

V današnji številki začnemo priobčevati roman velike norveške pisateljice Sigrđde Undsetove »Gospo Hjeldovok«. Sicer naše bralke nedvomno že poznajo ime Sigrđde Undsetove, kljub temu se nam ne zdi odveč, napisati pri tej priložnosti nekaj besed o ženi, ki je dala svetu toliko lepega, a je morala letos kot vojna begunka bežati z razbitega doma in prositi gostoljubja pri dobrih ljudeh v srečnejši deželi.

V švedsko prestolnico Stockholm je pred nekaj tedni med drugimi begunci pribežala z Norveškega tudi velika severna pisateljica Sigrđd Undsetova. Njeni prijatelji so jo sprejeli pod streho, do smrti utrujeno po napori, ki jih je prežive-la v napadeni domo-vini in na begu. Raz-bili so bili njen dom, dvorec v Lillehamm-ru, na njen ljublje-ni vrt so pa postavili strojnice. Oba njena sinova sta morala na fronto, eden od njiju je padel tik pred kon-cem vojne. Pisateljica je bežala čez neznane gorske steze, zdaj na saneh, zdaj peš, zdaj na smučeh, begunka med tisočimi begunci, ki jim je vojna vzela dom.

Sigrđd Undsetova je našemu ženstvu znana pisateljica. Ena tistih žen je, ki s svojim genialnimi deli potrjujejo in dokazujejo žen-sko umetniško moč in ustvarjalnost. Njena dela bero po vsem kulturnem svetu. Leta 1928. je dobila pisate-ljica Nobelovo nagrado za svoj največji ro-man »Kristino, Lavransovo hčer«.

Undsetova je za Selmo Lagerlöfovo druga severnjakinja, ki je prejela to najvišje pisateljsko odlikovanje. Trdo se je morala boriti, da se je povzpela tako visoko in da se je smela posvetiti umetniškemu poklicu. V mladosti je bila devet let strojepiska, toda že v tistih letih se je v njej oblikovalo umetniško hotenje. Po nekaj neuspelih poskusih je prodrla z romanom »Srečna leta« in dobila štipendijo za tujino. Odpotovala

je na jug, v Italijo; tam je napisala svoj prvi večji ljubezenski roman »Jenny«, ki je ponesel njeno ime v svet. Kmalu nato se je poročila s slikarjem Svarstedom in se vrnila v domovino. Kot žena in mati je Undsetova dozorevala do tiste pisateljske glo-bine in širine, ki nam je dala njena dva naj-večja romana: »Kri-stino« in »Olafa, Au-dunovega sina«.

Življenje, ljubezen in trpljenje žene je motiv, ki ga pisateljica zajema in oblikuje z izredno tenkočut-nostjo v vseh svojih romanih. Undsetova z doslednim realizmom razgalja pred nami življenje, riše ljudi, toda ne ustavlja se sa-mo pri njih zunanjo-sti, temveč se poglubi v njihovo duševno in ljubezensko življenje. Nenavadno močna je v Undsetinih ljudeh zavest krivde, kesanja in želja po očiščenju.

Kdor greši, mora trpeti, da odkupi svoj greh. Trpljenje nam pa nalagata vest in življenje samo. Sele v smrti se očistimo in dvignemo do najvišje sreče, ki smo jo zaman iskali vse svoje življenje. Vse iznova in iz-nova se v njenih romanih poraja vprašanje o bistvu ljubezni med moškim in žensko; umiri se ob sladkosti materinstva ali pa razbiča ob krivdi greha. S plastično besedo nam pisateljica pričara pred oči slikovito norveško pokrajino, temne gozdove, modre fjarde, kipeče vode. Nad vsem tem pa tre-peta nemirna Sigrđdina misel, ki išče skozi stisko življenja najvišjo resnico. K. N.

Mladini, ki stopa v življenje

Napisala Anica Černejeva

V dneh smo, ko se mladim ljudem dopolnjuje čas in izpolnjujejo pričakovanja let. V srcih je zmagoslavje: sam svoj, svoboden, nikomur ne več odgovoren, od nikogar ne več odvisen. Večni sen otroštva: biti velik in odrasel postaja resnica.

Tihi, zamišljeni stopamo z mladim rodom v to srečo. Radi bi jo čutili brez sebičnega zadovoljstva, da nam pada težko breme z ramen, ali da je mlad človek mogel le ob naši roki napraviti ta korak. Radi bi rekli iz odkritega srca: lepo je, prerasti otroka in postati človek. Toda predolgo že nosimo polnost življenja, premnogokrat smo se v spominih in željah zatekli nazaj v odvisnost in negodnost otroštva. Bolje ko kdaj koli pa se nam vsiljujejo ob letošnjem razhajanju v misel besede:

*Ne čutiš, naj srca ne vara te čut,
da vstop je v življenje le s cvetjem posut!*

A vendar bi hoteli reči mladini, ki odhaja na ceste življenja, nekaj močnih, vedrih besed.

Naš čas te kliče, mladost: izreden, velik, odgovornosti čas. Globoko se jearezal njegov plug v zgodovino človeštva. Še niso godna tla, še ni vrženo seme odrešitve. V iskanju in snovanju novega veka stopaš, mlada, svetla, pogumna, prepričana o moči svoje vere in svojega hotenja. Mi vsi verujemo, da bo odločal o setvi bodočih stoletij vendar le človek in njegova človeška vrednost. Ohrani torej zaupanje vase, ostani močna, prepričana in jasna, hoteča in verujoča. To je tvoje poslanstvo.

Svoboda, po kateri segaš s hrepenenjem otroka, ni le najvišji dar človeku, temveč je hkrati njegova najtežja in zadnja naloga. Iz nje se šele rodi odgovornost: tista prava, osebna in doživljena odgovornost spoznanju in človečnosti, ne človeku, odgovornost, v kateri je tvoja rast in izpolnitev. Saj je resnično svoboden le, kdor more prevzeti nase breme, da išče poti, odgovorov in rešitve, da se iz sebe odloča, po svojem uvidevanju odpoveduje in podreja, po svojem spoznavanju in čutenju do dna doživlja vrednost in nevrednost stvari. Čim globlje se zaveš te svobode, čim bolj jo zavestno gradiš v sebi in čim odgovorneje jo nosiš, tem bolj postajaš človek v osebnem in občestvenem smislu besede.

Vse dotlej ti je življenje le dajalo. Zdaj hoče dajati in prejemati. Sreča je daljna, nedosegljiva, večno nemirna želja srca. Življenje pozna močnejše in vrednejše, zmagovitejše doživetje: izpolnitev. V njem je zajeto vse: vrisk in jok, borba in zmagovanje, podleganje in vstajanje. Kljub vsem malim in velikim krivicam življenja poznamo zakon njegove pravičnosti: kdor največ daje, prejme največ, ker je v neprestanem dajanju do dna izpolnjen. Nikdar ne občuti praznote dni in samote srca. Tako je v polnosti življenja doma, da se ne more nikjer izgubiti, tako nosi v sebi človeška hotenja, poraze in zmage, da čuti utrip slehernega srca. To pa je najmočnejše v življenju: pozabljati sebe in čutiti druge, slutiti končni smisel vsega, videti preko svoje osebne usode usodo naroda in človeka, verjeti v smisel njegove poti.

Zelimo vam torej ob vstopu v življenje prave, resnične svobode in odgovornosti, da ho izklesala v vašem obrazu črte vrednega človeka, kakor ga da slutiti vaša mladost.

Zelimo vam zadnje izpolnitve, edine trajne lepote in vrednosti življenja.

Povemo vam naj, da zaupamo v vašo mladost in da je v tem zaupanju vsa naša svetla vera v bodočnost in življenje naroda.

O bežečem konju

Napisala Milena Mohoričeva

Janezek kleči na stolu, s komolci se opira na predalnik in z rokami podpira glavo. Njegove svetle oči so uprte v steno, v risbo, ki visi na njej, ki jo je že tolikokrat gledal in ki ga je vselej čudno vznemirjala. Toda doslej je kopica domislekov, ki neprestano polni njegovo glavico, vedno nudila nove zanimivosti in nikoli ni utegnil, da bi se dalje ustavil pri eni misli. Zdaj se je pa Janez nenadoma zamislil. Pokleknil je na stol, podprl glavo in se nepremično zazrl v sliko. V njegovih očeh, sijočih vedno kakor sonce neskrbno, je pa zdajci zatrepetala groza.

Bil je v sobi sam, nič se ni ganilo. Imel je občutek, ko da mu je otrpnil ud za udom in zamrl glas. Ni se mogel premakniti. Kakor prikovane so bile njegove oči v risbo in ni jih mogel odvrniti od nje.

Na njej je bilo samo nekaj potez. Planjava, preko katere bežita konj in žena z otrokom v naročju. Konj je brez uzde, griva mu vihra v vetru; videti je, ko da se ne dotika tal in da plava po zraku, žena stiska otroka k sebi in beži s sklonjeno glavo vstric s konjem.

Dalje ko gleda sliko, bolj je Janeza groza. Nazadnje zbere vendar vse svoje moči in zakliče na vse grlo:

»Mama!«

Bogve kje je spet mama. Nič ga ni slišala, od nikoder je ni. Janezu je še huje. Vendar ga je ta klic notranje sprostil, otrplost ga je minila, splezal ga je s stola in šel iskat mamo, dokler je ni našel v njeni sobi, ko je pisala nekomu pismo.

»Mama, brž pojdi z menoj.«

Niti ozrla se ni od svojega pisanja, pisala je dalje in odgovorila je, kakor da to spada k njenemu opraviilu:

»Počakaj, saj vidiš, da pišem.«

Toda Janez ni bil tiste vrste, da bi ga lahko odpodil, če je kaj hotel. Zdaj se je moral z mamo pri prči razgovoriti o tej sliki in o vseh teh čudnih rečeh. Prijel jo je za roko in jo odločno potegnil za sabo.

Nehote je odložila pero, vstala in šla, kamor jo je vlekel. Ni se zavedala, kako jo je s svojo nasilnostjo premagal.

»Le kam se ti vendar tako mudi?«

Nič se ni ustavljal, stopal je naglo dalje in trdno držal njeno roko.

»Boš že videla.«

Ustavil se je pred predalnikom, urno splezal na stol in jo poklical k sebi.

»Tole sliko poglej, mama.«

Začudila se je in je bila skoraj nejevoljna.

»Zato si me klical? Saj jo vsak dan vidiš.«

Pogledal jo je skoraj očitajoče, se malo zamislil, podprl brado z roko in važno ugotovil:

»To je že res, ampak —«

Zdaj se je tudi mama ozrla v sliko, in ko je izzvenel njegov »ampak«, jo je obšla tesnoba. Ne da bi kaj govoril, je zaslutila, kaj se godi v njenem sinku; čutila je, kako v njem vse trepeče. Nenadoma se je zavedela, da se je v njem nekaj prelomilo, da je prvič občutil, na kakšnih majavih in negotovih tleh živi človek, in da ga je obšla brezdanja groza.

»Kaj pomeni ta slika, mama?«

Vedela je, da natanko razume, kaj predstavlja slika. Toda hotel je gotovosti, želel je, da bi ga mama potrdila o tem, da je vse zmotno, kar sluti za sliko.

»Saj vidiš, Janez. Konj in žena z otrokom bežita.«

Segel ji je skoraj v besedo, tako nestrpno je vprašal dalje:

»A zakaj bežita?«

Sedla je v naslanjač. Nekaj časa je molčala, kakor da išče primerne besede, potem mu je pa povedala tole zgodbo:

»Tam nekje daleč je žena, ki jo vidiš na tej sliki, živela s svojim sinkom mirno in srečno življenje. Polja in travniki so okrog in okrog obdajali njen dom, v hlevu je hrzal konj, s katerim je sinkov oče obdeloval polje, poleg njega je pa mukala krava, ki je dajala mleko.

Tedaj je od vseh strani privršala vojna.

Oče je odšel k vojakom, nad mirni dom pa je prišel vihar, podrl ga je do tal, pomandral njive, zažgal gozdove in pokončal nešteto ljudi. Iz hleva se je rešil konj, utrgal je konopec, s katerim je bil privezan k jaslom in pa zbežal, in rešila se je žena z otrokom ter bežala z njim. Vidiš, kako bežita!«

Janez je splezal s stola in se spravil k mami. Zvil se je skoraj v klobčič, da je bil kar se da majhen, in se je stisnil k njej.

»Toda, kam bežita, mama? Glej, saj ni nikjer nobene hiše in oblaki prekrivajo nebo.«

Položila je roko okrog njegove rame in ga pogladila po lasih.

»Kadar človek beži, nič ne vprašuje, kam in kod. Glavno mu je, da ubeži temu, kar je za njim.«

Janez je nekaj časa molčal, potem je pa s poudarkom vprašal:

»A zakaj je sploh vojna?«

»Tega ti ne vem povedati, Janez.«

Oba sta umolknila. Janez se je globoko zamišljen še tesneje stisnil k materi. Ona je pa sklonila glavo še niže nad njega, gladila njegovo čelo, njegove svetle lase, njegove roke, kakor da bi hotela od njega odvrniti vse težke misli in zle slutnje. Bilo ji je, da bi moral nekaj storiti, nekaj odločilnega, da bi za vedno odvrnila vse zlo od svojega otroka, na čigar misel so že jele legati temne sence. Njegova lepa mladost se je razcvitala pred njenimi očmi, v njeni ljubezni, ki jo je obsevala z vso gorkoto, kolikor je je premogla. Toda kaj pomeni vse njeno življenje, vsa njena ljubezen proti silam, ki so kakor orkan vršale preko zemlje? Hotela bi mu ubraniti pot v te kraje, obvarovati svojega otroka in vse, ki so zrasli s te zemlje pred pogubo. Kako le, kako bi to zmogla?

Otrok se je stiskal k njej, k edini svoji obrambi. Čutila je, kako je rahlo drgetal po vsem telesu. Nato se je vzravnal, pogledal znova na sliko, potem se ji je pa zazrl naravnost v oči.

»Povej, mama, zakaj ni žena sedla na konja? Ali bi ne bilo boljše?«

Vprašanje jo je presenetilo, da ni vedela, kaj odgovoriti. Spoznala je, da ji je Janez z njim razložil skrivnost te umetnine. Bilo je prav tisto, zaradi česar je vplivala risba tako vznemirjajoče; to je bil oni prijem, ki je ustvaril ves učinek. Nelogičnost dejstva, da beži žena poleg konja, da obdaja njo in žival isto panično občutje, ki razbije sleherni razsodnost, sleherni trezni preudarek. Vzdušje, ki ga je umetnik s tem ustvaril, je vedno iznova zbuvalo grozo, kakor jo rodi vsaka brezglavost, neorganiziranost in brezbrežnost v človeku. Toda nič več ni bilo časa, da bi sledila takemu razmišljanju. Telesce njenega sina je še vedno trepetalo v njenem naročju.

»Mama, mene je tako strah.«

Ob tem priznanju, v katerem si je našlo izhoda otrokovo nevzdržno razpoloženje, jo je na lepem vzdramilo. Z vsem svojim bistvom je začutila, da mora pregnati sence iz duše svojega otroka; čutila je, da mora najti zanj nekje izhodišče iz vse te groze. Nekje globoko v človeku spijo vendarle svetle sile, velike in močne. Nekoč bodo prodrle in zmagale. In tam nekje na obzorju vzhaja sonce novega življenja in tudi njenemu otroku mora vziti svetel dan.

Zopet je ovila roko okrog njega in ga poljubila na čelo.

»Ali hočeš, Janez, da ti povem konec povesti o bežečem konju?«

»Povej jo, mama.«

Naslonil se ji je na ramo in pozorno poslušal.

»Ko sta pribežala konj in žena z otrokom v zatišje gozda, sta se ustavila in si odpočila. Oblaki so se razpršili in lepa pomladna noč se je razgrnila nad pokrajino. Tam na vzhodu je zažarela velika zvezda, sijala je tako lepo in vabče, da je ženo prevzela. Šla je h konju, ga potrepjala in ga prošila:

»Konjiček dragi, nesí me dalje v smeri te svetle zvezde. Glej, moje noge so vse ranjene, ne morem več sama dalje, tu ne morem ostati, otroka moram spraviti na varno.«

Konj jo je razumel, zahrzal je, spustil se je na kolena, da mu je lahko sedla na hrbet, nato je previdno vstal in jo odnesel tja, kamor mu je velela.

Jezdila je z otrokom v naročju, skozi nočno tišino gozdov in polj, dalje vse dalje, dokler ni prišla v neznano deželo. Naravnost nad njo je še vedno svetila zvezda in sipala upanje v srce mlade matere. Potem je zvezda zašla in jutro je jelo vzhajati nad prostranimi, nepreglednimi ravninami. Konj in žena sta bila trudna, legla sta ob poti na travo ter zaspala.

Ko se je žena prebudila je stal konj že poleg nje, toda okrog nje so bili zbrani neznaní ljudje. Ogovarjali so jo v tujem, razumljivem jeziku. Prinesli so ji vode, izprali njene ranjene noge, se nasmehnilí njenemu otroku in jo povabili v svoj dom.

»Kakšna dežela je to?« je vpraševala.

»To je dežela daljnega jutra,« so jí odgovarjali, »to je dežela, iz katere vstajajo molitve dela in kjer ni sovraštva med ljudmi.«

Janez se je zganil.

»Joj, in tudi vojne ni?«

»Ne, tudi vojne ni —«

Janez je navdušen zaploskal. Splezal je na tla in se potolažen ustopil pred njo.

»Vidiš, mama, v to deželo bova šla tudi midva, ali ne? Kaj misliš, ali naju bodo marali?«

»O, seveda, Janez. Brez skrbi, tam imajo radi vse otroke.«

To pojasnilo mu pa še ni zadoščalo.

»A tebe, ali tebe ne bi marali?«

Nehote se je morala nasmejati.

»Zdaj nam tako ni treba nikamor, Janez.«

»To že. Če bi pa bilo?«

Sklonila se je k njemu in ga dvignila k sebi.

»Potem se bo vse uredilo.«

Poljubila ga je na čelo, na oči in na lica.

»Nič ne skrbi, Janez.«

On je pa iznova splezal na stol, iznova podprl brado z roko ter se zagledal v sliko. Čez nekaj časa si je globoko oddahnil.

»Ah, mama, kako sem vesel, da so vsi srečno prišli na varno.«

Splezal je s stola in se odpravil po svojih opravkih. Njegove oči so spet veselo sijale, pošastne sence so se bile razgubile in Janez se je šel spet neskrbno igrat. Nič več ni razmišljal o ženi in o konju, ki je bežal pred vojno.

PRIČAKOVANJE...

Anica Černejeva

*Čujem čas:
v drhtečem ritmu diha
in plapola ko plamen
iz noči.*

*Z njim srce
ko struna tanka niha
med upanjem in strahom...
Tebe ni.*

*Tih je čas
in tanka struna tiha,
le srce še čaka
in drhti.*

Bič zemlje

Švajger Zmago

(Nadaljevanje)

Sonce se je dvignilo skoro do najvišje točke svoje poti. Mihal se je nahodil. Pri zadnji gorični grabici se je vsedel. Počasi ga je omamila duh zemlje. Mihal je zaspal. V sanjah je najbrže še vedno štel popje in prerokoval letino — sebi . . .

Zgoraj v vrhu je tudi Zefa štel. Pa ne popja. Štela je leta, štela je svoje godeve, ki so bili podobni kot Mihalove prerokbe o vinskih letinah, če je pijan. Letos so jo na sam god ponižali pri cerkvi, kjer je iskala pomoči, letos, ko je na svoj god sama z Mihalom v vrhu. Ko gleda proti gorici, jo vleče k Mihalu. Iz sobe vzame konjsko odejo in jo nese v grabo. Z muko se ji posreči, da spravi Mihala na odejo. Če bi bila močna kot Mihal, bi ga objela in nesla v posteljo. Škoda. Preslaba je, pa tudi Mihala preveč vleče zemlja. Zefa ga dobro pozna.

Čez čas vsa potrta odide. Hudo ji je. Namesto v hišo zavije v pivnico. S solzami omočena vinska ročka ji teži bol. Kletne samote se kmalu naveliča. Še trezna se izvleče na plano ter jo mahne v dolino k Lajhu, potem še k Fereniču iskat sreče; denarja tako ni . . .

Mihal je še vedno ležal. Popoldanska senca goričnega kolja je padala na lepo oblikovani obraz, čigar izraz je postajal vedno trpkejši. Ko se je vrnila Zefa iz doline, je bil ves hladen in podoben svoji razkopani zemlji. Zefa ga začne dregati: »Vzdigni se, Mihal!«

Za čudo hitro se je dvignil. Ves je začel drgetati. Vino in zemlja sta mu stopila v noge. Mukoma sta prilezla v hišo.

Preden je Zefa zakurila in dala gret vode za čaj in Mihalu droženke, se je zmračilo.

Ogreta po žganičnem čaju sta vedno bolj čutila, kako je klical večerni mrak iz obeh besedo, katere sta se za dne bala.

»Mihal, Ferenič nima denarja.«

»In?«

»Tudi Lajh še ni prodal telice.«

»In?«

Zefa je zmedena. Boji se, čeprav jo pred Mihalovimi očmi čuva tema, ki vedno bolj leze iz kotov. Glas obupa ji udari iz grla: »Mihal, jutri je dražba!«

Mihala je streslo. Kot uročen se vleče proti Zefi: »Kaj je jutri, Zefa?«

Vprašanje pade kot kamen. Zefa bi najrajši ušla iz sobe. Pa je Mihal preblizu. Mora mu odgovoriti, čeprav z muko: »Dražba je, Mihal; jaz nisem kriva!«

»Si Zefa!«

Zefa je razžaljena. Trideset let je tako rekoč zastoj delala Galičevim in zdaj naj bi bila kriva dražbe. Ne, tega ne prenese. Kot ranjena vzklikne: »Jaz nisem kriva, pa če me ubiješ, jaz sem Galičem samo delala.«

Več v zagovor ne zmore. Edino solze je še lahko pridala.

Mihal ne utihne. Fefinih solz je preveč vajen. Vprašanja obupa padajo dalje: »Kdo mi je odganjal neveste?«

Zefa je zadeta v živo: »Jaz ti jih nisem, Mihal, tvoja nezakonska deca ti jih je.« Zdaj je zadet tudi Mihal: »Kdo je dal Lahovemu hlapcu denar, da se je lahko oženil z materjo mojih dveh otrok, če ne ti?«

»Denar sem mu samo posodila, ne pa dala, ker je birmanec mojega pokojnega brata, Bog mu daj dobro.«

»Lepo si se izgovorila, Bog ti odpusti. Dobro delo si opravila.«

»S tem, da sem deci spravila očeta.«

»Morala si jim ga. Vest te je prignala do tega, ker si jim odgriznila mene«.

Zefa je ogorčena: »Nisem! Le ti si se bal za polovico grunta, ki je do smrti v mojih rokah. Radi tega se nisi z njo oženil, Mihal! Ni res?«

»Lažeš, baba! Mar mi je zemlje! Še malo, in dovolj mi je bo za mojo dolžino«.

Mihal se vzdigne. Zefa se ustraši. Dobro je razumela Mihalove besede. Strahopetec pa res ni. V njegovi sobi še zmiraj hrani zlato hrabrostno kolajno iz vojne. Potrta poklekne predenj in ga prosi: »Ostani še tu. Prižgala bom luč. Mogoče bo potem lepše?«

Ob misli na Mihalovo smrt je Zefa minila vsa nevolja. Vsa mirna in dobra je prižgala luč. Iz oči je namesto sovraštva, ki ga je prej skrivala tema, zažarela ob luči spet ljubezen in prošnja.

Mihal je užaljen. Vedno jasneje vidi, kako ga vse tira v pogubo. Zopet je odprl koledar. Prešteval je spet dolžnike, njih imena so bili žebli s katerimi ga pribijajo k zemlji . . .

Zefa je prinesla jedi in pijače. Potem se je vlegla oblečena na posteljo in gledala k mizi.

Mihal je še zmiraj sešteval, žebli imen so postajali vedno večji, začeli so ga tiščati k tlom, k zemlji, katere se danes že boji. Kloneča glava mu je zaprla koledar in skrila imena, zvonkljanje odmikajočih se žbljev ga je zazibalo v sen . . .

Zefa je ugasnila luč in začela tiho moliti.

III.

Ob zvonjenju jutrnjice je že stopal Mihal iz vrha od Zefe v grabo proti svojemu domu. Onstran glavne ceste je ždela v jutranjem mraku Galičevina. Mihal jo je hotel pozdraviti kot pozdravlja fant zapuščeno dekle. Toda zastoj! Zemlja ni hotela pozdrava, zemlja se ni čutila zapuščeno dekle, zemlja je hotela biti mati, ki je rodila Galičevo domačijo in Galiče same. Zato hoče ta zemlja danes Galiče in vse, kar je na njej zrastle. Noče pozdravov obupanega človeka, ki se je čutil njen gospodar. Ne! Ljudi ji je treba, ki bodo razumeli njeno tajno: kdaj rodi in komu? Prvič v življenju se je zbal svoje zemlje, ki se mu danes tako čudno gali v tem jutranjem mraku. Iz vsake grudice svojega je slišal krik: »Izdamo te, ker nas nisi čuval, izdamo in prepodimo vsakogar, ki ni naš!« Mihal bi najrajši pokleknil in prosil odpuščanja. Oddaleč, v mraku, bi bil njegov obraz pobožen in lep kot nekoč. Pa tudi tega ni zmogel. Rajši je vrgel pogled na cesto, ki je vodila mimo njegove zemlje, potem dalje po goricah na Mursko polje in še vse dalje, na Madžarsko in še naprej med ljudi, ki ne vedo, da je Mihala zavrgla lastna zemlja. Ta misel se mu je zdela dobra. Kot romar, ki zagleda hram božji, je pospešil korak.

Široka glavna cesta, ki še nikoli ni rodila kruha, cesta, kjer se še nikoli ni pasla njegova živina, mu je hotela postati nova tovarišica. On pa bi postal njen najpobožnejši romar, gnan od izdajstva svoje zemlje, boječ se zelenih polj in travnikov, ker rode kruh in dajejo pašo živini. Vse bolj se mu je zdelo, da hodi vedno hitreje; toliko, da ni bežal, v resnici pa je bil njegov korak počasen, podoben koraku opotekajočega se pijanca. Pogled je skušal upreti na cesto. Oči pa, vajene obraščene zemlje, so silile na levo in desno. Cesta ga je jela zbadati v oči kot ječmene pleve, ki so mu jih nekoč nasuli fantje na pot od okna nezakonske matere do njegove hiše. Ves nevoljen je zaklel: »Proklete oči, takšne ste ko živina, ki tudi išče samo zeleno!«

Pri brvi, ki je vodila čez cestni jarek na njegovo zemljo, so zmagale oči, ki so hotele zelene rodovitne prsti namesto prašne ceste. Mihal, pobožni romar, je zavil korak na svoje. Zemlja je zahtevala, kar je zrastle na njenih grudih. Opotekajoči korak se je umaknil moški hoji. Nikdar se ni Mihal opotekal po svoji zemlji. Njegova zemlja mu je vedno dala toliko moči, da se je zravnal in prišel z gospodarja vrednim korakom k svoji hiši. Tudi danes. Samo tu pa tam se je ustavil in pogledal

nazaj kot bi odganjal neljubega sopotnika. Nekaj ga je motilo. Vsakdo, kdor je le malo poznal Mihala, bi to lahko opazil. Mogoče tudi Mihal?

Galičevina se je potegnila iz jutranjega mraka. Topoli za hišo so na vejah ženili škorce in dajali z njimi domačiji prvo jutranje življenje. Pod suhim orehom je stari, na pol slepi pes Togo pozdravil gospodarja. Mihal ga je bil vesel. V srcu mu je zopet za mesec dni podaljšal življenje. In to ni malo; kajti Togo je že od jeseni vsak dan namenjen h konjedercu, ker je že ves nadložen. Mihal ga je prinesel ob prevratu s fronte. Poleg zlate kolajne, ki jo je ob prevratu nosil v žepu, je bil Togo edini, ki ga je v tistih burnih dneh prijateljsko spremljal k domu. Nihče se menda ni tako jasno spominjal Mihala Galiča kot štabnega podčastnika z veliko zlato kolajno v objemu mlade oficirske vdove kot Togo. To je Mihal vedel. Posebno prve mesece po vojni. Pozneje, ko je dobil grunt, se je moral pokmetiti. Pravi kmečki pes pa le ni postal nikoli. Konje je imel rad; krave pa je skoro sovražil. Tudi kmečkih deklet ni maral. Zelo nejevoljen je bil, če je Mihal včasih v mraku katero prede'lo objemal. Takrat bi najrajši zacvilil. Mogoče se je ob takih prilikah spomnil mlade oficirske vdove, njegove in Mihalove gospodarice, ko sta si bila z Mihalom še najbližja . . .

Togo je najbrž razumel gospodarja. Ko je Mihal zavil mimo hišnega ogla k hlevu, je zadovoljno zadremal. Mihalovega vprašanja živini, če so dobile krme in če jih je kdo napojil, menda sploh slišal ni več. Bolje je, da ga ni spremljal. Najbrže bi mu bilo hudo, ko bi videl, kako je gospodar ogovarjal in božal živino. Nika, mladega žrebca, je skoro objel. Za vse te v hlevu se je bal. Niti enemu izmed teh ni bilo treba podaljšati življenja, vsi so tu zrastle, vse je rodila ta zemlja, ki je njegova. Danes — Mihal se je zgrozil — pa hočejo odpeljati radi treh jurjev, ki jih ni on zapravil, iz tega hleva mogoče najlepšo živino, ki je prav za prav last njegove zemlje, ne pa njega. Prokleti! Zemljo bodo okradli, ne mene. Zemlja se bo maščevala, če bom jaz poginil. Hudiči, kako le tega ne vidijo?

Mihal je zbežal iz hleva. Živina je začudena stiskala glave. Mladi žrebec je votlo zareztgal po hlevu. Mihal je butnil v hišna vrata in skoro tebebnil v priklet. Najrajši bi skical vse hudiče k sodbi tistih, ki delajo pravico. Pa je posumil. Najbrže se itak že med seboj poznajo. Kričati ni mogel. V njegovi sobi leži Tunika, pa bi se zbudila. Kot mati nežno je odprl vrata. Za čudo. Otrok ga je slišal. Spretno ko mačka je skočila s peči, kjer je imela ležišče in planila v objem: »Oča, oča, ste le prišli!« Mihal, včasih surov in brezčuten kot izkopana zemlja ob odprtem grobu, bi lahko zaplakal. Pa ni. Mirno jo je vprašal, če jo je bilo kaj strah in če je že bila na kahlji. Potem jo je dvignil in jo dal v svojo posteljo. Tunika, triletno nezakonsko dete prejšnje Mihalove dekle in sedanjega hlapca, je bila zopet srečna. Vsa zadovoljna je gledala na vrata, ki so se zaprla za Mihalom. Vedela je, šel je budit še ostale.

V deklini kamri je bil Mihal zopet ves drugačen. Najprej se je spomnil, da je bil danes ujdrc v hlevu prazen. Torej je mrha hlapčevska spet ležala pri dekli namesto pri živini. Počasi je odgrnil odejo. Dekla se je delala, da spi. Poznala je Mihala. Vedela je, da ob njenih polnih lepih prsih ne bo zakričal: »Vstani, vrag babji!« Rajši jo bo pobožal in šele pozneje, pri krmljenju svinj, jo bo zmerjal. Neverjetno! Raskave roke ni čutili na golih prsih. Samo gleda jo. Ne upa se odgrniti. Videl bi, da ne spi.

(Dalje prihodnjč)

Človek silno dosti prenese, dokler se sam ne omaje. Brez upa, brez prijateljev, brez knjig, celo brez godbe utegne človek živeti — dokler more prisluškovati svojim lastnim mislim.

Axel Munthe, »The Story of San Michele

Umetnost razvrstitve slik

Dobro in pravilno obešena slika na steni neverjetno veliko pripomore k celotnemu učinku sobe. Tega ne opazite tako hitro, če nimate izurjenega očesa. Zato si oglejte naše slike. Tu boste videli, kateri način razvrstitve slik je primernejši in lepši. Vaše oko vam bo pa pomagalo, če se boste pri razvrščanju slik držali nekaterih pravil.

1.

Nikoli ne obešajte slik v sobi stopničasto (sl. 1), razen če jih obešate vzdolž stopnic. Skušajte jih obesiti v isti črti vzporedno z najbližjim pohištvom.. Višina naj bo v sorazmerju s pohištvom in prostorom v njem.

2.

Skupina slik, obešenih nad večjim pohištvom, dosti boljše učinkuje, če so slike razvrščene tesno skupaj, povezane nekako v celoto. Razdalje med njimi naj bodo majhne in v ravnotežju.

3.

Slike ne smejo segati čez rob pohištva, ki nad njim vise.

4.

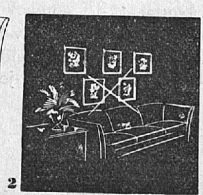
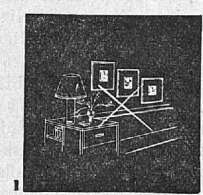
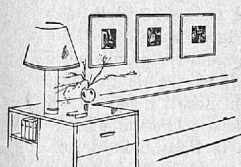
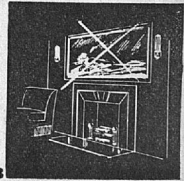
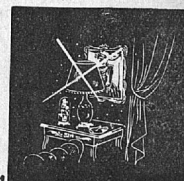
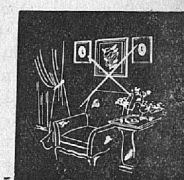
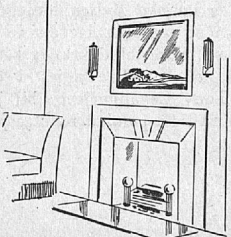
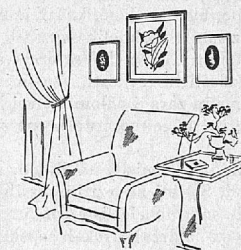
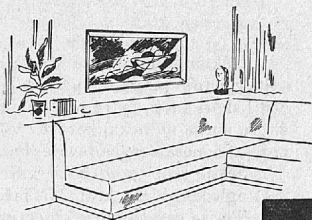
Slike obešajte nad svetilkami, ne pa tik za svetilko, da jih ne zakriva senca.

5.

Če obesite na steno skupino slik različne velikosti, naj bodo robovi vseh slik v enaki razdalji od tal, ne pa od stropa.

6.

Razmerje med obliko slike in steno, na kateri visi, je zelo važno in se mora ujemati. Zato nad daljše pohištvo, kakor je na primer divan, podolžno sliko. To bo zmanjšalo goloto stene in ustvarilo prijetno ravnotežje.

Sigrud Undsetova :

GOSPA HJELDOVA

Roman

Prevedla Krista Novakova

Doktor Lüders je že dve uri romal po muzeju. Bil je malone edini obiskovalec, kajti zgodnje majsko popoldne je bilo hladno in sivo nadahnjeno. Za petami mu je hodil skozi stare, rjave sobe mlad par, čigar zunanost je vpijoče v oči bodla; približal se mu je na nekaj korakov vselej, kadar je dejal kakšno besedo dekletom, ki so v narodnih nošah nadzorovale dvorane.

Šel je skozi gozdičasti park — prav za prav je bil prišel sem, da bi si še enkrat ogledal zbirko kralja Oskarja.

Tu, za mrežo muzejskega parka, se je pod drevesi sinje svetlikalo jetrnikov — tako mu je ostal Bigdö v spominu iz deških let. Spomnil se je močnega vonja in prijetne, hladne vlage, kadar je brodil s prsti po rjavi in rahli zemlji — bila je malone iz samih sprhnelih smrečjih igel — in izkopal iz nje rastlinice s koreninami in strohnelimi listi vred. Vsa drevesa v bigdöjskem gozdu so bila ravna in toga in šibka od mladosti in revnosti. Vsa so imela tenka, stebričasto vitka debela; debela smrek so bila siva in zaradi odlomkov vej bodikasta; debela borovcev so bila rdeča in razklana, redke, kakor železo črne krone so kipele v visoko medlosinje in oblačno pomladno nebo.

Kadar je mislil na Bigdö, se je vselej spomnil na oblačno vreme in zgodnjo pomlad. Snežni meteži in včasih deževje — potlej so pa pobočja pokrile cvetlice in obrnile srebrnobebe liste čaš navzven — koža njegovih rok se je še spominjala občutka, ko je držal v rokah šopek takšnih mokrih cvetic. Največkrat pa, vsaj tako se mu je zdelo, je bil dan takšen kakor danes — visoko in bledosrebrno nebo, hladen in vlažen zrak, drevesne krošnje še gole in vedre, skorja vej pa že z leskom soka, ki se pretaka po njih, in z majhnimi, voščeno rumenimi pikami v bisernem mrgolenju brstja.

Tudi lesena cerkev je bila postala na videz manjša. Nič več se ni zdelo tako skrivnostna kakor tiste dni, ko so se po stebričastih hodnikih igrali manice — spomnil se je rezkega zvoka bojnih sekir, ki so jih postavljali v preddurje. V rolstadski gornjici si je pričaral pred oči Dalebuja Jonsena in kraljevo hčer, vse slavne osebe pa, ki jih je poznal iz dolgih Welhavenovih pesnitev, ki so jih morali v šoli na pamet znati, je pa postavil kar v dvoriščno izbo, toda sodna hiša kralja Harald Haardraada in Bergtorskvaal sta morala biti kakor kaminska soba iz Planšarske doline. Ves čas svojega detinstva je bil samo dvakrat na deželi. Enkrat v Dröbaku in enkrat v Strömmenu; vse podobe o norveški zgodovini in norveškem ljudskem življenju iz nekdanjih dni, kakor si jih je bil nanizal v spomin iz šolskih knjig in slučajnostnega branja, so se zgostile v podobe, ki so ustrezale vsemu, kar je videl tu zunaj.

Vse sanjsko življenje njegovega doraščanja je imelo tu svojo domačijo. Vse romantične razkošne dvore si je risal v mislih kakor Oskarjev dvorec in vsi gosposki dvorci so bil podobni kraljevskemu dvorcu.

In nežne, mehke sanje, ki so prišle pozneje. Zunaj, v Kraljevskem gozdu je poljubil Tony Legangerjevo; bil je jesenski večer, neskončno dolgo je že tega. In menda že tisto pomlad nato je poljubil Alfrido, kako se je že pisala, njena mati je

imela trgovino z maslom na Vrbovi cesti. Tony je bila drobna in plaha, po poljubu pobožno zasanjana — in po božiču se je dala poljubovati drugemu. Alfrida se je prismojila nanj in je postala vsiljivo zaupljiva; silno je trpel od sramu in gnausa, toda ni ji smel na poti domov pokazati, da se je sam pri sebi odločil, da bo končal. In divja in nedoločna žeja po življenju, ki jo je s sramežljivostjo nedoraslega tajil, ju je tedaj gnala v Fredriksborški Tivoli. To je bil simbol za mistične pregrehe in iskroče se razuzdanosti vsega sveta. V soboto zvečer, kadar je šel v vas k Roaldu, sta se slišala hrušč in godba vse v Fredriksenovo deško sobo; z Roaldom sta slonela na oknu in govorila robato in zaničljivo o vsem tistem, kar ju je prežemalo in trpilo z jedko radovednostjo in grozljivim poželenjem in česar si nista hotela priznati.

Tu, pri leseni cerkvi, sta z Roaldom nekoč ustrelila veverico, potem pa, ko jima je raskav moški glas nekaj zaklical, odnesla pete. Na tistile klopi je najbrže sedel in risal stare hiše, tedaj, ko je sanjaril o tem, da bi postal slikar.

Fredriksenovo podeželsko hišo so bili torej podrli. Tam, kjer je prej stala, so stale zdaj štiri beloobarvane lesene vile s sinječrnimi škrljastimi strehami in plamenečimi tulipani na majhnih vrtovih.

Naselje vil s širokimi cestami, plemenski psi na stopniščih verand, svetlo oblečene dame, ki vozijo ološčene športne vozičke z majhnimi otroki na čipkastih blazinah — takšen je bil zdaj Bigdö, tisti Bigdö, kjer so se nekdaj mestni pocestni otroci plazili po skrivnih stezah v svoje pragozdove. Avtomobili so zdaj hrumeče švigali po deželski cesti, ki se je v starih časih vila tako mirno; tiste dni so otroci kvečjemu srečali kočijo. Pridušen konjski topot na mehki deželni cesti, lahko skripanje koles po peščenih tleh, vse to je zbuvalo občutje nečesa gosposkega in odličnega — sliko o ljudeh, ki vse leto žive sami zase in pridejo iz svojega skrivališča samo tedaj, kadar gostujejo v mestu Bernadotti.

Poslednji drobni odmev otroških prevejanosti počiva za to ograjo muzeja, ki si ga ogledujejo tukje v jagodasto rdečih oblekah. Spet sta bila tu, ona in mož, tam pri leseni cerkvi. Lüders je vstal in odšel.

Veliki zeleni travniki med Oskarjevim gradom in Planšarsko kočjo so ležali kakor nekdaj. Bili so menda last vseh, saj ni stala na njih nobena vila. Ko se je mudil v tujini, se je pogosto domislil teh bujnih nasadov. Spomnil se jih je posebno nekoč, pomladnega dne v Vincenskem gozdu. Bil je sam in opazoval družine, ki so pohajkovale po travnikih, in parčke, ki so se razgubili v grmičju. Tedaj je na lepem zahrepenel po teh zelenih travnikih in po prebleskih Frognerjevega zaliva spodaj pod drevesi; po travnikih, posutih tu in tam s sinječrnimi drobci škrljastih skal s pečine, vijočili se med bujnimi, divje razraslimi grmiči španskega bezga, dokler niso usahnili v svetlih smrekovih gozdičkih, ki so pomenili siromakom nje-govega mesta gozd.

Zdaj je bil doma — v pomladi svojega detinstva. Nebo je bilo od visokih oblakov bisernosivo in lipe so stale tu vse temne, z drobnimi bisernatimi brstiči, ki so se rumeno razpočili. Trava je bila še zimsko bleda in prstena, toda grmiči španskega bezga so že pognali svetlozeleno, lesketajočo se lističe.

Pravkar je hotel sestiti na eno izmed starih, trhljih klopi, ko je zagledal med grmičjem hrbet neke žene; čepela je in zapenjala hlače drobnemu pobiču. »Tako, miruj že vendar — ali res ne moreš stati mirno, otrok,« je še slišal in odšel dalje.

Sedel je na neko drugo klop, ki je stala nekaj dalje. Čez čas je prišla mimo mati z otrokom. Bila je spet v pričakovanju — prav kmalu bi se utegnilo zgoditi — in je bila neokusno oblečena; sivozeleni dežni plašč se je obilil okrog telesa, na svetlih, kodrastih laseh je postrani čepel klobuk iz položčenega platna.

»Za Boga, pojdi že vendar, ali res ne moreš ubogati, otrok božji,« je oštevala s trudnim glasom malčka, ki se je sleherni trenutek ustavljal. Bil je ljubek, droben otrok s plavimi kodri pod čepico.

Ko je šla mimo, je videl njen profil. Ta obraz je vendar poznal! Visoko čelo

pod pepelnatoplavimi, bujnimi lasmi, ozek, nekoliko usločen nos. Zdaj se je obrnila in ozrla po otroku. Kajpak, bila je ona!

Vstal je, šel za njo in pozdravil:

»Dober dan, gospa — najbrže me ne poznate več —« videl je, da se ji niti ne sanja, kdo naj bi bil. »Menda ste vendar Uni Hirschova — bili ste prijateljica moje sestree — ali se nič več ne spominjate Gerde —?«

»Oh! Sveti čas, mar ste Halstein Larsen?«

»Ne, oni drugi — Vegard. Ni dolgo tega, kar sem se vrnil iz tujine; danes sem odšel sem, da bi si ogledal staro, zaupno okolje, in kar čudovito se mi je zdelo, da vidim tu obraz iz nekdanjih dni; moral sem vas pozdraviti.«

»Da —. Zelo ljubeznivi ste.«

Po njenem medlem glasu in po njenem smehljanju je spoznal, da ni bila prav nič navdušena ob tem srečanju. Moj Bog, t a k š n a je bila zdaj — ljubka, mlada stvarca, ki je tolikokrat prihajala h Gerdi na Zvezdarniško cesto. Prav za prav se ni nič izpremenila — takšni drobni, jasni obrazi se ne izpremene, toda polt se je žolto svetila, zaradi rjavih madežev na ličnicah se je zdela kakor stara slonovina, pod velikimi vodeno sivimi očmi in okrog bledeh, nekoliko prevelikih ust se je že gubala.

»Nisem vedela, da še kdo vaše družine živi v mestu,« je nadaljevala nekoliko prisiljeno. »Kako se godi vaši sestri?«

»Mislite Gerdo? Hvala, dobro. Poročila se je — pa to menda že veste — in živi v Drontheimu. Lolly je umrla — morda tudi to že veste — zdaj je tega že deset let, poleti jih bo enajst.«

»Da, spominjam se; brala sem. Uboga vaša mati, to je bil pač zanjo hud udarec — torej res še živi — no, tako zelo stara pač še ne bo. Tako, tako, živi v Drontheimu, pač pri Gerdi.«

»Ne, mati se je vgnezdila pri Thomasu Angellu. Ko je Lolly umrla in ko je Halstein odpotoval na Kitajsko — da, v Sanghaju živi, poročil se je z neko Holandko; tri hčerke imata. Mati jih ni nikoli videla, sirota, toda z Gerdinima sinovoma se tudi lahko postavi — da, saj nista več tako majhna — trinajst ali štirinajst jih bosta. Samo ta dva ima — dvojčka sta. Ne, nisem ju še videl — zdaj bo sedem let, da, sedem let, kar nisem bil doma.«

»Živel ste menda dalje časa v tujini, ali ne?«

»Da, tri leta sem bil v Nemčiji in poslednjih deset let sem živel v Londonu. Imel sem službo v neki tovarni. Zdaj se bom pa menda le udomil tukaj, dobil sem delo v neki novi kemijski tovarni v Osloju. Najprej se bom pa med poletjem še nekoliko ogledal po deželi.«

Nekaj trenutkov sta molče obstala. Mali je priteklo k njima, se skrnil za mater in lukal izza nje.

»Kako ti je pa ime, otrok moj? Res priden pobiš si — ali je vaš?«

»Da, moj je. Povedati moraš, kako ti je ime — Lars Hjelde, poleti bo imel tri leta,« je razložila otrokov šepet.

»Da, čas hiti. Le pomislite, da imate že tako velikega sina!«

Uni se je rahlo nasmehnila: »Celo dva večja otroka imam — dve deklici, deset in osem let imata. In kakor pravite, ima Gerda že malone odrasle otroke. Preden se zavemo, minejo leta, gospod Larsen.« Zasmejala se je drobno in neveselo, toda hkrati je ljubeče objela otrokovo glavo.

Vegard je stal nekoliko v zadregi poleg nje: »Oh, da. Prav res, dolgo je že tega.« Umolknil je. »Ogledal sem si muzej in zdaj sem se hotel nekoliko sprehoditi in poiskati kraje, ki me nanje vežejo spomini. Zelo se je že vse spremenilo tu, mnogo so že pozidali. Ali stanujete morda tu zunaj, gospa?«

»Ne, v mestu stanujemo.«

»Da, ali vas morda zadržujem?«

»Ne, nikakor, reči hočem, mislili sva do planšarske koč, prišli sva sem z otroki, da bi nabirali jetrnike, moja znanka in jaz — toda pobič me je zadržal.»

Stopila je dalje, Vegard za njo.

»To mora biti veselo, takole z otroki nabirati jetrnike,« je kramljaj. »Tako nenavadno me je ganilo, ko sem zagledal znan obraz — iz tistih dni, mislim, hodil sem tu, veš zatopljen — mislil sem na svoja otroška leta tu zunaj. Vse se je res zelo spremenilo,« je dejal, ko ni odgovorila. »Koliko zidajo tu, okrog mesta. Tudi v Vestreakerju.«

Moj Bog, ali ne more že vendar iti, je mislila Uni. Tako trdno je upala, da ne bo na dan, kakršni je današnji, srečala kakšnega znanca. Da se je le dala pogovoriti za ta izlet po jetrnike! Oh, zmerom hujše ji je bilo, v tem stanju, komaj je zbrala še toliko poguma, da je šla na cesto. Zadnjič, ko se je vračala s trga, obložena s košarami, in je stopila v tramvaj, je stala kajpak gruča žensk zunaj na ploščadi, v vozu so pa sedeli sami gospodje; eden izmed njih je seveda vstal in ji dejal: »Prosim, gospa!« Vsi so jo ogledovali, ona bi pa najrajši planila v jok. In potlej ta strašni dežni plašč, ki je toliko preozek. In vendar nima nobenega drugega plašča, da bi ga mogla obleči, razen svilenege, toda danes je tako dišalo po dežju.

»Da, in prav lepo pozdravite Gerdo, ko jo boste videli poleti.«

Le kako jo je mogel za božjo voljo spoznati? Sama bi prav tako lahko spoznala možička v mesecu! Halsteina se še nekoliko spominja; imel je navado, da je dražil vse ljudi. Prav za prav se ne spominja več na Larsova fanta, samo še na njuno sobo. Spala sta v sobi za služkinjo in če sta šla ven, sta se z Gerdo vtihotapili vanjo in brskali po njenih stvarih. Dve ozki, železni postelji sta stali druga za drugo ob steni — nekoč sta jima z Gerdo pod rjuhe potisnili posušene ribe. Ob drugi steni je stala polica s ptičjimi jajci, škatlami iz lepenke, nagačenimi živalni in žuželkami na iglah. In potlej sta prelistali skicirke — najbrže so bile Vegardove.

»Ali se niste nekoč poskušali v risanju? Gerda se je zmerom bahala, da boste slikar.« Nasmehnila se je.

»Ne, da se česa takšnega ne spominjate! Da — postal sem rajši kemik, v tehnični kemiji. Neki star stric se je ponudil, da nama bo z bratom pomagal na zeleno vejo, in ta seveda še slišati ni maral o slikarstvu.«

»Da, da. Tako ste vsaj prišli v svet. Ali ste radi živeli v tujini?«

Počasi se je vzpenjala po strmi stezi proti planšarski koči.

»Malone se zdi, ko da bi jetrniki na Bigdöju s časom izumrli,« je pripomnil Vegard. »Sem ste nameravali? Da, z bogom, gospa, in dobro poletje. Zelo me je veselilo, da sem videl znan obraz.«

»Mene prav tako,« se je nasmehnila Uni, »zbogom. Pozdravite Gerdo!«

In strahotno dolgočasen fant je bil! je pomislila, ko je zavila na stransko pot.

*

O, Bog, je pomislil, videč kako se je v sivozelenem dežnem plašču vsa okorna optekala med drevesi. Govorila sta bila samo o njenih zadevah; vprašati bi jo vendar moral, kako se ji godi in še marsikaj drugega. Nekoč je bila pri gledališču, po norveških časopisih sodeč je imela tudi precej uspeha, tako v skromnem okolju. Kajpak bi moral o tem govoriti z njo. Vendar se ni mogel za to odločiti — uboga žena — rahlo je čutil, da se ji mora goditi precej slabo. Bog ve, kakšen zakon je t o? Najbrže skromne razmere in kopica otrok. Tako siromašna se mu je zdela. Trije otroci in nov na poti. Bog ve, kaj bi dejala Liza takšnemu življenju? . . .

Bilo mu je, kakor da jo še vidi pred seboj, Uni, kako teče po strmi gozdni stezi navzdol, z dvema svetlima, vijočima se kitama, ki silita čez mornarski ovrtnik. Vitko, gibko, divje dekle v sinji poletni obleki z dolgimi, slokimi nogami v rjavih nogavicah. Zavedal se je sicer, da je vse to zdaj samo še privid. Samo še čisto

bledo se je spominjal iz časov, ko sta bili prijateljici z Gerdo. Prav za prav je bilo čudno, da jo je mogel še spoznati. Zdaj je bila videti prej ko kakšna boljša delavska žena.

Vendar je stopal dalje in sanjal o sijoči deklici. To se je tako podalo njegovemu občutju; šel je čez velike nasipe ob koncu Frognerjevega zaliva. Spomnil se je plitve, v soncu se bleščeče gladine od nekdaj, z velikim kamni in vonjem po gnijočih halogah in blatu. Zdaj je tu smrdelo po mestnih odpadkih. In onkraj pri postaji je bilo zraslo celo mesto velikih tovarn . . .

Po peščeni ploščadi pred majhno, preprosto restavracijo sta med železnimi mizami hodili Unini deklici in vodili za roko hčerko gospe Gerhardsenove, Tullo, otroka z drobnimi na o izvrnjenimi nožicami.

»Menda vam vendar ni slabo, gospa Hjeldova? Tako dolgo vas ni bilo, da sem se kar pričela bati. Ne, stoli so tako neudobni, sedite rajši tule na klop, to vam bo boljše delo.«

»Pobič mi zmerom uide, nikamor ne pridem z njim,« je zloviljno dejala Uni. Zaskrbljeno šepetanje gospe Gerhardsenove je vplivalo nanjo tako dražeče.

»Oh, ubožica, bilo je pač težko za vas in še tako strmo.«

»Mama,« je dejala Nora, »poglej, našla sem dosti več jetrnikov kakor Karen Inga.«

»Da, ker si kar tako na lepem ušla in nisi hotela male Tule peljati za roko.«

»Oh, nikar se zdaj ne pričakajta, otroka!«

»Morda bi Lasse pil nekoliko mleka — precej več ga imam, kakor bi mogla popiti Tulla.«

»Tudi limonade hočem,« je dejal Lasse in segel po steklenicah, ki jih je bila natakarica pravkar postavila na mizo.

Gospa Gerhardsenova je nalila kavo v skodelici:

»Prosim, gospa Hjeldova — poskusiti morate moje kvašeno pecivo, pri Rolf-senu sem ga vzela — zelo pazim, kje kaj kupim, da ne bi Tulla pojedla kaj takšnega, kar ji ne bi prijalo. Tako, otročki, kar po njem, Lasse, pridí.«

»Moj Bog, kako so sladki! Oh, kako dobro de, če si človek privoščí malo zraka!« Prodirljivo je pogledala Uni s svojimi krotkimi, rdečerjavimi očmi.

»Da, to je pač res.« Uboga Para — bila je pač potrebna, vdihati malo svežega zraka v svoj mali, ozki prsni koš, ki ga dan za dnem sklanja in stiska nad šivanjem.

Uni so tisti čas rade prišle solze v oči — njena potrtost se je sprostila v neskončnem, nežnem umiljenju, ko je ogledovala malo, uvelo, staro ženo z bolehnim otrokom v naročju.

Para — Caspara Hansenova — je bila pred bogve koliko leti že garderoberka v mestnem gledališču, že tedaj, ko je prišla Uni na deske. Bila je srčno dobro, drobno bitje in se je takoj vnela za Uni; s fantastičnim navdušenjem ji je storila nešteto drobnih uslug in je bila ponižno hvaležna za nekoliko visokostno prijateljstvo mlade igralka. Pozneje, ko se je Uni kot poročena žena vrnila h gledališču, je pričela oboževati obe »srčkani, za čudo lepi« hčerkici gospe Hirsch-Hjeldove in je vsakokrat vpraševala po njiju. Sicer se je pa navduševala za vse otroke gledaliških igralcev; ubožica, zelo je morala imeti rada otroke.

Karen Inga je nekoč — bila je še zelo majhna — v zverinjaku opozorila mater, da je kamela tako podobna gospodični Hansenovi iz »teatra«. Dekletce je znalo opazovati; Para je bila s svojimi krotkimi, rdečerjavimi očmi, s ploščatim nosom, velikimi nosnicami in močno poudarjenimi čeljustmi res podobna kameli. Sicer pa skoraj da ni imela ustnic in k stanovitnim in potrpežljivo stisnjenim ustom se je stekalo nešteto drobnih pokončnih gubic.

Čeprav je govorila Para o tisoč stvareh — o svojih osebnih zadevah je molčala. Nikoli ni tožila, toda vendar je bila Uni prepričana, da se je Caspari Hansenovi

vse življenje slabo godilo in da se ji godi še slabše, odkar je postala gospa Gerhard-senova.

Njen mož je bil danski godbenik in vsaj petnajst let mlajši od žene. Res da Uni ni nikoli slišal drugega, kakor da je dober in ljubezniv s Paro, toda zdelo se ji je, da je postalo življenje za to ne več mlado ženo po poroki še težje. Njena usta so postala še molčenejša in še bolj potrpežljiva in pokončne gubice še številnejše in globlje. Vsekako Gerhardsen ni mogel ali pa ni hotel preživljati žene; igral je kdaj pa kdaj v kavarnah in kinih in Para je služila dalje v gledališki garderobi.

Stanovali so na Vrbovi cesti, nekaj hiš dalje od Hjeldovih. In lepega večera, pred poldrugim letom je pritekla gospa Gerhardsenova z dojenčkom v naročju k Uni čisto zmedena od obupa. Oba, ona in »očka« delata zvečer zunaj, in zato naj bi dama, ki je najela njeno deklško sobo, popazila na Tullo. In zdaj je gospa Gerhardsenova izvedela, da odhaja ven in pušča otroka samega v stanovanju. Če bi nastal požar ali če bi se zgodilo kaj drugega! In tako sta se domenili, da je črviček nekaj večerov prespal v Uninem odrabljenem otroškem vozičku. Potlej je Para pustila svojo službo v garderobi in postala šivilja. Obe svetli sobi na cesto je oddala, sama je pa dan za dnev sedela v veliki, temni izbi na dvorišče, s svojim delom in Tullo.

Oh, da — saj ima vendar Tullo! Uni je sicer mislila, da je že prestara, da bi dobila otroka. Usoda ji je pa poklonila to drobno bitje, tako nežno, da se je zdelo, kakor da jo bi mogel vetrič odpihniti.

V materinem naročju in rdečem, baržunastem plaščku je bila Tulla videti kakor lutka. Ves obraz je bil brezbarven, razen okrog oči — te majhne, sinje oči so bile rdeče obrobene — mala, skoraj brezbarvna usta večno zamazana od čokolade, roke in noge so bile suhe in po angleški boleznii krive.

»Kako zna Tulla že dobro tekati,« je dejala Uni, »zdaj je videti kar zdrava.«

»Če bi le mogla večkrat z njo ven,« je vzdihnila gospa Gerhardsenova. »Zdravnik je dejal, da mora biti kar se da dosti na zraku, toda ne zaupam je tujim rokam.«

»Pustite vendar otroka poleti z menoj v park — prav lahko bom pazila še na Tullo, če bom šla ven z Lassejem in otroškim vozičkom.«

»Oh, letos torej ne boste prišli na deželo, gospa Hjeldova? Zdi se mi, da bi je bili potrebni, potem, ko boste vse to že prestali —«

»Oče je lani dejal, da bomo letos gotovo šli na deželo, mati,« je zatarnala Nora.

»Oče je dejal mogoče, ljubica. Ali ne bi rajši Tulli sneli čepico, gospa Gerhardsenova, bilo bi res škoda, če bi te lepe trakove pokapljali z mlekom. Zmerom jo tako ljubko oblačite — kar sram me je svojih lastnih, zanemarjenih otrok.«

Gospa Gerhardsenova je pogledal Unine tri otroke — in zdelo se je, da je postal njen obraz še bolj naguban in uvel.

»Zdravi in živahni otroci, kakor so vaši, hitreje potrgajo svoje stvari, ali ni res? In na koncu koncev tudi ni važno, kakšni so videti v oblekah, po mojem mnenju so dovolj lepi, če so le videti zdravi. Zdi se mi, da bi moral biti vsakdo zelo hvaležen, če sme doživeti, da ima zdrave in lepe otroke,« je dejala in tiho pogledala v tla.

»Da, to je pač res,« je potrdila Uni. Rahla rdečica je oblila njeni bledi lici.

(Dalje prihodnjič)

Če si hočeš nevarnega človeka pridobiti za prijatelja, mu daj priložnost, da ti stori kakšno uslugo.

Lewis E. Laves, »Readers Digest« (USA)

VERA

Anica Černejeva

*Vem, nekje med nama je dom
in dobro, tiho spoznanje;
kaj bi človeku iskanje,
umiril, utešil se bom*

*in dal bom nekomu roko,
da mu je več ne vzamem
in romal bom k njemu na samem
ko romar na daljnjo goro...*

Na jug...

Še sedem... še šest dni... Če bi moja vrata ne bila belo popleskana, mislim, da bi napravila nanje toliko črtic s kredo in bi brisala vsak dan po eno, kakor delajo vojaki, ko imajo iti na dopust. Kako bi tudi ne: binkošti se bližajo in z njimi obljubljeni izlet. Dolgo zaželeni in težko pričakovani izlet na jug... Neizmerna morska gladina, nad njo temnosinjše nebo, med njima kot metuljčki v jutranjem soncu kopajoča se jadra. Tak je privid, ki mi zbuja hrepenenje odkar pomnim. Morda je le podzavesten spomin iz prvih otroških let; toda to bi bilo skoro nemogoče: saj sem bila komaj odrasla žibelki, ko smo se selili s sončnega juga.

Še pet, še štiri dni... Mama se smeje moji nestrpnosti, pa mi nagaja: »Nikar se tako ne veseli, saj veš, zakaj te vzameta s seboj gospod šef in njegova gospa. Komu pa naj pustita sinčka zvečer, če se jima bo hotelo malo zabave?« Saj to vem sama. A kaj za to? Hočem se naužiti lepote, sonca. Že sama vožnja z avtom — tri dni — iz kraja v kraj v letišči brzini me neizmerno mika.

Še tri, še dva dni! Mama govori o potički, ki mi jo bo spekla, celo pišče mi hoče ocvretiti za na pot. Komaj sem jo pregovorila in jo prepričala, da to ne gre. Saj to ni romarska pot; avto se ustavi, kjer hoče, spotoma ne bom jedla, zvečer v hotelu tudi ne, le v napoto mi bo.

Jutri, jutri, jutri! Vse je že pripravljeno: čevlji, nogavice, nova velika ročna torbica, ki je bila pač predraga zame; tudi klobuk, bi bil lahko cenejši. Se nikoli nisem toliko potrosila za klobuk. Plašč — ah kaj, saj me izlet tako ne bo nič stal. V tistem oguljenem plašču naj bi sedla v avto? Saj bi moral takoj vsakdo videti, da ne spadam k družbi. Šele proti jutru mi je spanec zabil vse te misli, ki so bile kaj podobne pričkanju same s seboj.

Budilko sem brez potrebe navila; kako bi mogla zaspati? Šefovi so me našli že vso pripravljeno in predno sem se zavedela, smo že brzeli po široki cesti v še malo zastrto jutro. V bliskoviti naglici so bežale ob cesti mimo nas vasice, samotne hišice, griči, temni gozdovi, pa spet vasi. Ponekod smo srečavali gruče ljudi, ki so šli v cerkev ali iz cerkve. Onkraj meje je bilo videti čedalje manj zelenja in čedalje več kamenja. Ljude isti, vasice podobne našim, morda siromajneše; med bornimi hišami tu pa tam kaka večja stavba, ki se je vgnездila kakor mogotec v gručo plahih vaščanov. Gospod šef nam razlaga, da so to nove šole, nadaljevalne šole, otroški vrtci in druga javna poslopja.

Pravkar smo zagledali pred seboj novo vasico, ko se avto sunkoma ustavi. Gospod šef ugotovi defekt, ki mu bo vzel pol ure časa. Hitro se spravi na delo; gospa mu podaja orodje in mu skuša pregnati slabo voljo. Povabim Marka na sprehod, dokler nas ne bo dotekal avto, pa se ni dal odtrgati od avtomobila. Mora videti, »kaj je notri« in kako papa popravlja.

Pa jo mahnem sama dalje po cesti; za prvim ovinkom zagledam hišico; pred njo sedi na klopici starka in se sonči. Prisedla bi in se malo pogovorila z njo. A starka mi komaj odgovori na moj pozdrav in ni videti nič kaj zgovorna. Morda sem jo zmotila v molitvi; okrog prstov je

imela ovit molek. Ta hip se prikaže na ovinku nov avto; starka začne mleti z brezobnimi čeljustmi in zdelo se mi je, da nekaj mrmra. Avto zdrkne mimo, tedaj postane njeno mrmranje razumljivo:

»Sto osem in sedemdeset... Kam bo to prišlo, kam bo to prišlo... Sto osem in sedemdeset...!«

Srce se mi stisne; ubožica, ni pri pameti. In vendar njene bistré oči ne izražajo duševne zmede; prej žalost, globoko žalost.

Spet avtomobilska troba. Komaj se prikaže drugi avto, mu starka sledi s tožnimi očmi in mrmra: »Sto devet in sedemdeset... Jój, jój, kam bo to prišlo... kam bo to prišlo...« Tedaj se obrne k meni: »Od rana sem jih naštela sto devet in sedemdeset. Še zdanilo se ni bilo, ko so že začeli prihajati. Še se dobro eden ne skrrije, je že drugi tu. In včeraj, kaj jih je bilo! Za vsake praznike je tako. Toliko denarja, kaj Bog, toliko denarja mečejo skozi okno tam gori. Vse dol, vse dol... Kakor da tu delijo kekiné! Kam bo to prišlo, kam bo to prišlo!... Kakor da nimajo doma lepíh krajev za izlete...«

Zazrla se je proti severu, kakor bi hotela videti, ali je tista zemlja tam gori res tako pusta, da vse beži čez mejo. Počasi upre pogled v mene in zamrmra: »Ne, ne... Če bi mi mogli tja; samo enkrat, samo za en dan. Ne jaz, jaz sem stara! Moj sin, moja vnučka! Tudi oni stejejo avtomobile... in kolnejo...«

»Mar ne smejo čez?« vprašam plaho.

»Če bi tudi smeli, ni denarja, ni zaslužka... Sto osemdeset... kam bo to prišlo... kam bo to prišlo...!«

Za ovinkom se je pokazal naš avto. Poslovala sem se od žalostne starke in zopet zašedla svoj prostor v avtu. Stisnila sem se v kot in zazdelo se mi je, kakor da je legla hladna megla na svojo pokrajino. Da sem vsaj vzela mamino potičko, dala bi jo starki.

Mnogo, premnogo novega in lepega sem videla tiste tri dni; oči so gledale, a srce ni sprejemalo. Vsak hip mi je stala starka pred očmi: »Sto devet in sedemdeset... kam bo to prišlo... kam bo to prišlo... Sto osemdeset...«

Se marsikateri avto nas je prehitel in jaz sem štela kakor starka: sto ena in osemdeset... sto dva in osemdeset... V Benetkah se je zdelo, da smo prišli na dogovorjeni sestanek; moj šef se je odkrival na desno in levo, kakor da je na promenadi v Tivoliju. Tudi jaz sem srečala marsikatero znanko. V restavraciji sem imela občutek, da sem v našem Unionu, toliko naše govornice je bilo slišati. A med tem veselim slovenskim in hrvatskim žuborenjem se mi je zdelo, da slišim žalostni glas starke na Krasu: »Sto devet in sedemdeset... kam bo to prišlo... kam bo to prišlo... Sto osemdeset...«

Ko smo se tretjega dne na povratku vozili mimo starkine hišice, je bila že tema, a nikjer luči.

»Že vsi spe«, sem menila, »tako zgodaj.«

»Petroleja ni«, je pripomnil šef.

In zazdelo se mi je, da stoji starka vsa sključena za nerazsvetljenim oknom in šteje naše avtomobile: »Sto devet in sedemdeset... Sto osemdeset... Kam bo to prišlo, kam bo to prišlo.«

B. M.

Voltaireova priselnost

Ko je Voltaire prišel leta 1727. na Angleško, je vladalo med Angleži tolikšno sovraštvo do Francozov, da se skoraj ni upal na ulico. Nekega dne se je sprehajal po Londonu, tedaj ga je pa napadla razdražena množica s krikí: »Ubijte ga! Obesite Francozla!«

Voltaire se je ustavil in se obrnil k množici:

»Angleži! Hočete me ubiti, ker sem Francoz. Ali mar nisem dovolj kaznovan, ko nisem Anglež?«

Ljudje so Voltairove besede pozdravili s ploskanjem in so pisatelja spremili do doma.

Modre obleke za letošnje poletje

Letošnje poletje so se spet pojavile zale mornarskomodre obleke, ki nam jih prinese skoraj sleherno poletje, kajpak vsako leto v spremenjeni obliki. Najbolj priljubljen okras zanje je sveža bela barva, opazili smo pa še več drugih okusnih sestav.

Blago teh priljubljenih in hkrati elegantnih oblek — že naše babice so dobro vedele, da so v temnomodrem zmerom elegantne — je kar najrazličnejše. Letos smo opazili posebno veliko

tankega blaga: žoržetov, pikcastih, črtastih in gladkih. Žoržet se da lepo gubati v pravilne gube in tudi nabrati, kar posebno ustreza letošnji modi, ki ljubi dosti nagubanih životkov, kril in tudi cele obleke so nagubane, od vratu do roba.

K modri barvi se pa, kakor že rečeno, ne poda samo sveža bela barva. Elegantne so tudi druge sestave, kakor nežna zelena, starorožnata, rdeča itd. Modre obleke imajo pa še eno veliko prednost: da se dajo na najrazličnejše načine prenoviti. To je pa prednost večine temnih oblek.

Nežna poletna obleka z mehkonagubanim okrasom na prsih in mehko padajočim krilom. Pika na i je velik nov klobuk.

Obleka, primerna tudi za starejše dame. Nagubana je v bokih, na ramenih in komolcih.

Apartna obleka iz modre svile brez ovratnika in z velikimi všitimi žepi, širokim pasom in

srebrnimi kovinastimi gumbi. Poda se posebno vitkim damam.

Poletna obleka, ljubko okrašena na ramenih, z modernimi naborki in pentljo. Nosite jo lahko za popoldne in zvečer.

Oblekica z dolgim životom in na drobno nagubanimi naborki iz mornarskomodre svile. Nosite jo pod geslom: od nog do glave mornarskomodro.

Lahka svilena obleka s štirioglatim vratnim izrezom in vodoravno pošitimi trakovi po životu, ki se končujejo s petljami. Nosite jo s svetlozelenimi pritliklinami.

Lahne mladostne obleke za letošnje poletje

2916

2917

Z malo blaga in malo truda si naše gospodične lahko same napravijo te lepe in elegantne obleke. Kroji so enostavni, toda moderni, in malenkostna poraba blaga omogoča naši ženski mladini, da si tudi v teh kritičnih časih lahko privoščijo novih pestrih oblačil.

2916. Mladostna obleka iz vzorčaste pralne svile. Za 96 cm prsne širine kraj I na krojni poli.

2917. Enostavna poletna obleka iz poševno progaste pralne svile z dvema velikima žepoma. Za 88 cm prsne širine kraj VII na krojni poli.

2918. Poletna obleka iz vzorčaste pralne svile je ukrojena zadaj izcela in ima spredaj vloženo nabrano polo. Dobi se kraj za 96 cm prsne širine.

2919. Mladostna poletna obleka iz vzorčaste pralne svile. Dobi se kraj za 92 cm prsne širine.

2918

2919

2920

2921

2922

2920. Obleka iz platna ali pralne svile z rokavi in žepi novega kroja. Dobi se kroj za 88 cm prsne širine.

2921. Obleka iz tafta ali pralne svile je moderno povdarjena z veliko pentljo zadaj in nabrano zadnjo polo. Dobi se kroj za 84 cm prsne širine. Za to veli-

kost potrebujemo 2'90 m blaga, 85 cm širine.

2922. Obleka iz vzorčaste pralne svile z všitim pasom. Krilo ima dva navpična žepa. Dobi se kroj za 88 cm prsne širine. Poraba: 2'80 m blaga, 80 cm širine.

2923. *Mladostna obleka* iz karirane blaga. Na bluzi in krilu so od znotraj zašite gube. Dobi se kroj za 84 cm prsne širine. Poraba: 2'50 m blaga, 80 cm širine.

2924. *Sportna obleka* najenostavnejšega kroja ima spredaj 3 vrste gumbov; krilo je zvonaste oblike. Dobi se kroj za 100 cm prsne širine. Poraba: okrog 3 m blaga, 80 cm širine.

2925. *Sportna obleka* za močnejše postave. Krilo je razširjeno s stožčastimi všivki. Dobi se kroj za 104 cm prsne širine. Poraba: okrog 3'50 m blaga, 80 cm širine.

2926. *Obleka* iz mehke svile ali čipkastega blaga. Dobi se kroj za 88 cm prsne širine. Poraba: okrog 2'50 m blaga, 90 cm širine.

2927. *Popoldanska obleka* iz čipkastega blaga z zvonastim krilom. Dobi

2923

2924

2925

2926

2927

2928

se kroj za 112 cm prsne širine. Poraba: 3'25 m blaga, 90 cm širine.

2928. *Eleganten popoldanski plašč* iz črnega volnena čipkastega blaga se nosi s svileno obleko. Dobi se kroj za 96 cm prsne širine. Poraba: okrog 3'80 m čipkastega blaga, 90 cm širine.

2929. *Elegantna popoldanska obleka* iz svile in čip-

2929

2930

2931

2931. Lep poletni kostim iz čipkastega blaga ali vzorčaste svile. Za 104 cm prsne širine kraj VI na krojni poli.

2932. Sportna obleka iz blaga dveh barv. Prednjik ukrojimo iz blaga drugačne barve. Dobi se kraj za 96 in 104 cm prsne širine. Poraba: okrog 2'85 m blaga za obleko in 80 cm drugobarvnega blaga, oboje 80 cm širine.

2933. Mladostna obleka z vložnim sprednjim delom iz žoržeta. Dobi se kraj za 100 cm prsne širine. Poraba: okrog 2'75 m enobarvnega in 1'20 m vzorčastega blaga, oboje 90 cm široko.

2934. Obleka iz dveh vrst blaga ne potrebuje večinoma nobenega okraska; barvni kontrast je dovolj učinkovit. Dobi se kraj za 92 cm prsne širine. Poraba: 2'10 m kariranega blaga za obleko in 90 cm enobarvnega blaga.

2932

2933

2934

kastega blaga za močnejše postave. Dobi se kraj za 112 in 120 cm prsne širine. Poraba: okrog 3'20 m svile in 1'50 m čipkastega blaga, oboje 90 cm široko.

2950. Eleganten poletni plašč iz svile; prednjik in zadnjik sta iz čipkastega blaga. Dobi se kraj za 104 in 112 cm prsne širine. Poraba za 112 cm: 3'75 m svile in 1'70 m čipkastega blaga, oboje 90 cm široko.

2935

2936

cm prsne širine kroj II na krojni poli.

2937. Počitniška obleka iz dvojnovernega blaga. Modrček je spredaj nabran in se zapenja zadaj. Modrček in bolero sta iz vzorčastega, krilo pa iz enobarvnega blaga. Za 88 cm prsne širine kroj III na krojni poli.

Z naročilom za kroj je treba poslati plačilo — lahko tudi v znamkah

2935. Modrček za sončenje je iz ostanka vzorčastega pralnega blaga. Naramnice se zadaj zavežejo ali zapnejo na pas. Za 96 cm prsne širine kroj IV na krojni poli.

2936. Obleka za sončenje iz črtastega pralnega blaga. Modrček je spredaj spojen s hlačkami, zadaj zvezan. Za 96

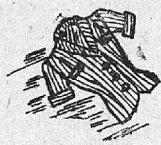
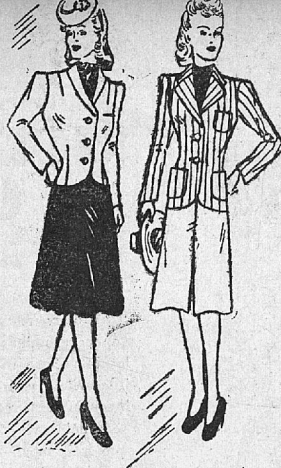
2937

2938. Poletna jopica iz enobarvnega ali črtastega platna; napravimo jo lahko z dolgimi ali kratkimi rokavi. Za 92 cm prsne širine kroj XII na krojni poli.

2939. Sportna jopica iz črtastega blaga z našitimi žepi. Dobi se kroj za 100 in 112 cm prsne širine.

2940. Poletna popoldanska obleka iz vzorčaste svile z belo garnituro. Dobi se kroj za 104 in 112 cm

2938
2938 a

2939

2940

2941 2942

2943

prsne širine. Poraba za poslednjo mero: 3'75 m blaga za obleko in 75 cm za garnituro, oboje 80 cm široko.

2941. Poletna obleka iz vzorčaste pralne svile ali tafta. Dobi se kroj za 104 cm prsne širine. Poraba: tri in pol metra blaga, 90 cm širine.

2942. Poletni plašč iz črne svile ali volnena krepa je zlasti prikladen za močnejše postave. Za 112 cm

prsne širine kroj X na krojni poli.

2943. Popoldanska obleka iz vzorčaste svile ali čipkastega blaga s tričetrtinskimi rokavi. Dobi se kroj za 104 cm prsne širine. Poraba: 3 m blaga, 90 cm širine.

2944. Počitniška obleka iz svetlega pralnega blaga s temnim ali vzorčastim bolerom. Za 100 cm prsne širine kroj V na krojni poli.

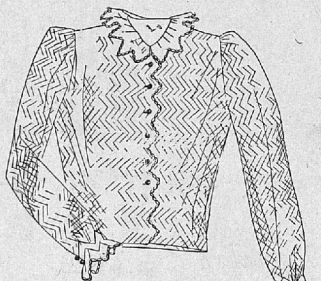
2944

MODNI UTRINKI

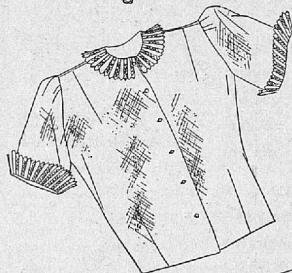
za letošnje poletje

Letos so kostumi tako moderni kakor že dolgo ne: spomladanski, ki jih nosite tudi ob poletnih večerih in deževnih dnevih, za potovanje itd., svileni vseh vrst in krojev. Vendar kostum brez ljubke, sveže bele bluze ni niti polovico tako učinkovit. Zato brez sveže bele bluze ne sme biti noben kostum.

Priskočili vam bomo na pomoč s tremi praktičnimi in preprostimi bluzami iz pralnega blaga. To je za belo bluzo neizogibno potrebno. Narejene so tako preprosto, da si jih bo marsikatera izmed naših bralk, ki je v šivanju količkaj doma, lahko sama napravila.

Prvo, srajčno bluzo hoste nosili k športnemu ali klasičnemu kostumu, saj je izrazito športna. Druga se posebno poda k temnemu klasičnemu kostumu, tretja pa k tistim ljubkim, letos tako modernim oblačilom, bolj oblekam kakor kostumom iz vseh mogočih lahkkih tvorin, z boleri in kratkimi jopicami. Brez ene in druge kar ne boste mogli prebiti.

Srajčna bluzja je narejena iz svilenega pralnega blaga, kakršnega uporabljajo tudi za moške srajce. Edini okras je monogram, uvezen na prsih.

Druga in tretja bluzja sta še preprostejši od prve. Druga je namreč iz belega pikeja, okrašena okrog vratu in rokavov z naborki iz organdija. Tretja je pa vsa iz organdija; ovratnik in zapetjsta so nazobčana. Zapeta je z lepimi svetlimi gumbi.

*

Stari zgodovinski ključji iz rimskih časov in predkolonijске dobe so navdahnili letošnjo ameriško modo. Modni stvaritelji so si izposodili njihove zavite oblike za vzorčke na tiskani svili in za dragulje. Ornamentalne oblike originalnih ključkov je moda sprejela z velikim uspehom.

Če ljubite antiko ali če ljubite lepoto zaradi lepote same, hoste tudi vi z navdušenjem sprejeli ljubke oblike gotskih ključkov in bolj masivne baročne oblike.

V izložbah newyorških draguljarjev smo opazili zapetnice iz ključkov francoske gotike. Za

zaponke služijo posamezni ključki angleške gotike iz sedemnajstega stoletja.

Opazili smo pa še druge dragulje: na primer dva ključka zvezana z verižico za zapenjanje gumbnic. Ali pa več ključkov skupaj, primerno zvezanih za lepo zaponko. Ameriške dame nosijo tudi zapestnice iz ključkov, ključek za zaponko in ovratnico iz ključkov. Za okras za klobuk so trije poševno zvezani ključki.

Najlepše so pa tkanine, potiskane s ključki. Posebno učinkoviti so svetli, beli ali svetlosivi ključki na modri ali črni podlagi. Kakor vidite na naših dveh slikah, se takšna tkanina posebno pōda za ljubke poletne obleke, posebno za letos moderne svilene kostume in obleke s priljubljenimi boleri.

Torbice na pasovih so kakor nalašč za poleti, ko neradi nosimo s seboj dosti zavojev. Na naši sliki vidite nekaj ljubkih modelov.

Pod *a* in *c* vidite svileni, nagubani torbici za lahne svilene obleke, pod *b* in *d* pa športni, platneni torbici.

Za vse štiri torbice kroj XI na krojni poli.

Lepe duše se ne zgreše

Angleški napisala Mary Howardova

Tony Anderson se je tisti dan znašel v položaju, ki je za časnikarja nekoliko nena- vaden — nobene proste vstopnice ni imel. Ker je veljal za enega najbistrejših repoter-jev »Daily-Gazette«, je dobil sicer vstopnico na prebitek za vse mogoče predstave. Danes je pa hotel po vsaki ceni videti Marianno Dawnovo v najnovejši vlogi in prav danes ni mogel iztakniti nobene časnikarske vstopnice.

To sicer ni bilo tako nerazumljivo. Marianna Dawnova je bila srčkana plavalaska z brhko nadarjenostjo za zabavne drzkosti in je nastopala zmerom v razkošnih in zape- ljivih vlogah. Kajpak je bil vselej naval velik, kadar je bilo na gledališkem listu zapisano njeno ime. In ko si je Tony ohladil jezo v plohi barvitih in krepkih besed, je naposled spoznal, da tisti večer ne more storiti nič pametnejšega, kakor da vstopnico kupi.

Pred gledališčem je preletel cene sedežev, cene, ki so precej hitro zdrknile s pet- najstih šilingov na tri šilinge in pol. Nazadnje se je obrnil k skromnemu stranskemu vходу v gledališče in se pridružil vrsti ljudi, ki si je o njih prostodušno priznal, da ča- kajo pred vhomom na galerijo.

Na splošno ni znano, da stojita dve gledališči — Minervino in Atlasovo gledališče — tako drugo tik drugega. Dejanski se pa tiskata s hrbtnima stenama in stranska vhoda k cenejšim sedežem stojita tako tik drug drugega, da se je že večkrat zgodilo tole: ta ali oni občudovalec Pirandella se je moral v zadregi nasmihati šaljivcu Robeyu, med- tem ko so se občudovalci Georgea Robeya začudeno vprašali, kaj za božjo voljo je šinilo danes v glavo staremu, dobremu Georgeu, ko se je dvignil zastor k igri »Šest ljudi išče avtorja«. Prodajalci programov so imeli svoje veselje ob teh poceni in neškodljivih za- bava in niso nikoli svojim žrtvam razložili, da stojte pred napačnim gledališčem, če jih niste nalašč vprašali za pojasnilo.

Prvič se je posvetilo Tonyju, ko je zagledal brade.

»Čudno,« si je dejal, »kako to, da je danes tukaj toliko bradačev?« Zdaj pa zdaj je zagledal gol palec, ki je prikukal iz sandale, videl je nekaj svojevrstnih umetniških kravat, klobukov in šalov in je odprl svoj program z drobnim trepetom pričakovanja. Prebral je napis v centimetrskih črkah: Allan Byrne: »Josafatov spev«, Allan Byrne ... najbolj pretkani esfet načitanih krogov!

»Tri sto zelenih,« je zastokal Tony, »in jaz sem plačal tri in pol!« Tri in pol ši- linga, dve uri najboljših šaljivcev ali ljubke Gracie Fieldove! Cigaret za pol tedna! Osem vrčkov piva! Ne, nič ne pomaga, toda tudi za tri šilinge in pol ne bo poslušal Josafatovega speva.

»Josafat!« je zašepetal Tony. »Prav zares Josafat! Poznam Allana Byrna, to je do- volj! Bogve, da je to opravčilo!«

In prav ko je obupan spravlil svoj program v žep in se prtipal do klobuka pod se- dežem, je zagledal dekle na sedežu poleg. Izpustil je klobuk, izvlekel program, ga odprl in se vravnal. Bila je dekle tiste baže, ki z letalom švigajo iz velemesta v velemesto, nosijo obleke, sešite pri Molyneuxu in ki se ponavadi dajo ujeti zelo bogatim mladeni- čem. Bila je tip dekleta, ki je o njem sanjal Tony vse svoje življenje. In zdaj je sedela tu, v preprostem kostimu iz tweeda, okrog vratu si je bila zavezala spodbujajočo živo pahovko, bila je razoglava ... na galeriji Minervinega gledališča! In sama, je ugotovil Tony goreče, čisto sama. Plavi lasje kakor svila, nežno oblikovan profil, presenetljivo za- vihane trepalnice. Cigareta v sloki, bronasto zagoreli roki. Tony je vzdihnil. Vendar ... na koncu koncev utegne postati Josafat še užitek!

Zastor se je dvignil. Tony je o delu videl komaj, da je nekako zgodovinsko in ne- kako simbolično in veličastno vprizorjeno, vse bolj veličastno kakor bi ustrezalo njegovi vrednosti. Tonyjeve oči so pa visele na njenem presenetljivem profilu, na rdečih, izra- zitih, milih ustih.

Ob koncu prvega dejanja sta oba hkrati vstala. V svoji vihravosti ji je izbil ročno torbico iz rok. Pobral jo je s prekipevajočim opravčilom.

»Namreč... vidite... mislim, ker sem tudi jaz sam... kaj menite?...«

Zardela je.

»Ljubi Bog,« je pomislil, »boječa je!« In od samega začudenja je tudi sam zardel. Zdelo se je, da ji je to vlilo zaupanje.

»Hvala... Bila sem tako sama...« Umolknila je.

Potlej sta bila v foyerju, kozarci so stali pred njima. Pogledal jo je... bila je mična, toda tako estetična. Tony je v duši vzdihnil. Doslej se je zmerom izmikal takšne baže ženskam. Zavedel se je, da je zdaj tega konec... od trenutka, ko je njegov pogled obvisel na tem profilu... po večnem iskanju je bilo našlo njegovo srce svoj cilj. Obotavljajoč se, je ogledoval pisano družbo v foyerju.

»Naposled se na koncu koncev privadiš vsemu,« se je filozofsko potolažil. Zdaj velja — in vrget se je v tok pogovora.

»Kako vam ugaja igra?«

Oklevala je. Z živčnimi, umetniškimi rokami je vrtila cigareto, z zastrtimi očmi je sledila dvigajočemu se dimu. Govorila je počasi, nekoliko visokostno:

»Zdi se mi... zdi se mi notranje ganljiva. Allana Byrna zelo... občudujem. Edini v svojem krogu ima nekoliko smisla za dovornost.«

Tony je začutil lahen srh po hrbtu. Ne samo, da se je pozabil vse prvo dejanje smejati, opazil ni niti senčice smehljaja pri drugih gledalcih. Morda se takšni ljudje predajajo notranjem veselju, je pomislil.

»Notranje,« je globokoumno pritrtil, »notranje je prava beseda za to. Vsekako se mi se zdi njegov simbolizem nekoliko presplošen.« Zdelo se mu je, da je dejal odločno nekaj lepega. Hlepel je po učinku teh besed. Občudujoče ga je pogledala:

»Morda imate prav,« je dejala prisrčno. »Da... mislim, da imate prav!«

Precej časa sta oba molčala, potlej je pa udarilo iz Tonyja:

»In kaj pravite o Picassu?«

Presenečeno je pogledala. Pretiraval je v svoji vlogi kakor vsi diletanti. Spet je pretehtala vsako besedo, preden je odgovorila:

»Močno,« je dejala, »močno.«

»Da,« je priznal, »tudi meni se zdi.«

Po malem sta se pričela preprosteje pomenkovati. Tony je znal kot časopisni reporter o svojem poklicu zelo zabavno pripovedovati. Poslušala je in znala je dobro poslušati. Tony se je spomnil, da je zmerom zatrjeval, da mora znati dovršena žena dobro poslušati.

Tony je vztrajno tajil, da bi kaj razumel o umetnosti, čeprav je rad bral dobro knjigo ali gledal lepo sliko. Vendar je živel v prepričanju, naj človek ne dreza v motor, če ne razume ničesar o mehaniki, in ne govori o kubizmu, če ne ve, zakaj je Picasso risal obraze v kockah.

Zelo zdravi nazori... dokler ne sreča takšne načitane dame! Dekle... to dekle je usmerjeno na duhovno življenje. Tony mora torej vsaj pričarati nekaj svoje duše. Naposled je izbezal iz nje, kako ji je ime: Kyra Lombardova. Kiparka je in stanuje v Chelseaju. Po gledališču je šel z njo v Café Royal in nato jo je spremil do njenega avtobusa. Hotela se je sama peljati domov... toda priboril si je obljubo, da se bosta prihodnji teden sešla. Doma, v svojem stanovanju v Bayswatre se je pogledal v zrcalo... pozabil je bil, da nosi rumen pulover z zavihanim ovratnikom in prastar klobuk.

»Saj res!« je zaklical veselo, »videti sem kakor umetnik!«

Zadeva je napredovala. Zahajala sta skupaj v majhna premierska gledališča v temnih predmestjih, ogledovala sta si tuje in simbolične filme, romala sta po umetniških razstavah... po dolgih milijah umetniških razstav. Tony je poslušal občudovanje Cézanna, Matissa, Picassa... pogumno se je pretolkel skozi knjige o kubizmu in futurizmu, poglobil se je v D. H. Lawrencea. Ko je smel Kyro prvič poljubiti, si je kupil črn sombrero, da bi dostojno proslavil takšen dan.

Nekaj ga je grizlo... ni je mogel peljati v družino svojih prijateljev, ker so ti bili bolj iskreni kakor načitani. Tretji teden znanja s Kyro je skočil v vas k Miss Whitovi, zasebni tajnici njegovega glavnega urednika.

Imela je brata, ki je dobil štipendijo za Rim, pa tudi sama je kar dobro risala.
»Jumbo,« je dejal resno, »ali bi me povabil na svoj prihodnji družabni večer ... mene in neko prijateljico?«

Začudeno je dvignila obrvi:

»Kajpak, v čast mi bo,« je dejala neprijazno, »kako neki? Menda bi šli rajši na plesišče?«

Tony jo je ves nesrečen pogledal. »Jumbo,« je priznal, »zaljubljen sem.«

Miss Whitova se ni posebno začudila: »Na novo ... ali je še tista od zadnjic?«

»Nova,« je dejal Tony holestno, »in drži. Kar resno ... takole, poroka in drugo. Toda Bog mi pomagaj, estetka je!« Preslišal je njen odobravalni vzklík in nadaljeval: »Moram jo pač peljati v družbo spodbujajočih duhov. Moji prijatelji ...« davil se je, »pijejo pivo in stresajo priložnostne stihe.«

»No, dobro,« Miss Whitova se je porgljivo smehljala. »Veste, kje stanujem. Bill pride v soboto iz Florence in prišlo bo mnogo ljudi, ki ga bodo hoteli pozdraviti. Povabila bom nekaj mož za vzorec, tako da bodo naredili na vašo gospodično nekaj vtiska. Morda bom ujela celo Allana Byrne.«

Tony se je zahvalil in šel, da bi poklical Kyro. Očitno je bila zelo vesela, da bo spoznala Byrne ... avtorja tiste duhovite igre ... igre, ki ju je bila združila. Ko jo je v nedeljo zvečer počakal na Picadillyju, se je na tihem vprašal, kako dolgo naj bi to še izdržal. Ljubezen je ljubezen in umetnost je umetnost, si je dejal Tony ... in te dve čednosti se ne bosta nikoli strnili, vsaj v njegovem mladem življenju ne ... In vendar je bila Kyra tako čudovito mična, da se je kesal. Bila je oblečena v belo platneno obleko in je imela bele odprte sandale; v tej obleki je bila tako plavalasa in zagorela. Veliki zlati uhani in španski šal, to je bilo vse, kar je poklonila to pot umetnosti. Tony je občutil prijetno toplino in si je prisegel, da bi bila vredna sleherne žrtve. Celó brado bi si dal rasti, če bi bilo potrebno.

V velikem ateljeju Whitovih se je bila že zbrala pisana družba ... Bradači ... oh, mnogo bradačev vseh barv in oblik. Vse vrste obleke, od manchesterskih hlač neznanega pesnika do brezhibnega fraka slovečega dramatika. Tony je zagledal Allana Byrne takoj, ko je stopil v sobo ... in Allan Byrne je zagledal Kyro. Ni minilo pet minut, ko se je s pomočjo gospodinje prismoil k njej.

Tony je poznal Allana Byrne precej dobro. Z njim je hodil v šolo in se je še zdaj spominjal ogabnega pobiča z večno črnimi nohti od črnila. Zdaj je postal tako rekoč slikovit. Imel je bakrenastordečo bradico, njegove oči so bile rumenkaste in poševne kakor pri kozah. Tony je vedel, da bo čez pol ure sedel za klavir in jel razpečavati Debussyja.

Tony je vselej občutil poželenje, da bi mu eno pripeljal, toda ženskam je bil všeč ... očitno je bil všeč tudi Kyri. Sedela je skoraj ves večer na veliki blazini ob njegovih nogah in strmela v njegov bedasti obraz; Byrne je zdaj pa zdaj srknil požirek piva in ji bral svoje najnovejše pesmi, ki so se zdele Tonyju ali nespodobne ali nerazumljive.

V Tonyju je vrelo ... toda kaj je to pomagalo, dokler je Kyra sedela poleg njega s takšnim izrazom! Dopovedoval si je, da je to konec. Veliko bi mogel prenesti ... toda kako naj sedi tukaj, medtem ko posluša tega ... Stavek se je končal zelo robato in sramotilno. Ob enajstih je kratko dejal Kyri, da se pelje domov, če se hoče peljati z avtom do Chelseaja, naj gre z njim, toda takoj. V njegovo presenečenje je veselo privolila. Bila je pa mrzla vožnja. Ozračje je bilo nasičeno z nestrpnostjo in zadržanim srdom.

Velel je, naj ustavijo pred rotovžem v Chelseaju. Odprl je vrata in počakal, da je izstopila. Nič je ni vprašal, kdaj naj bi se spet sešla.

Kyra ga je vprašala s trepetajočim glasom: »Si hud ...?«

»Ne.«

»Kaj je torej?«

»Zdi se mi,« je dejal Tony — in bilo mu je, kakor da bi se mu nekaj zataknilo v grlu — »zdi se mi, da nisva za skup. Mislim, da je najbolje, če se ne vidiva več.«

Dolga tišina. In potlej je jela tenkočutna, odličnjaška Kyra hitro govoriti. »Meni se pa zdi,« je dejala rezko, »da nisem bila nocoj dovolj dobra za tvoje prijatelje? Zdaj ti bom pa nekaj povedala! Tri dragocene tedne sem se doslej trudila, da bi te bila vredna, zdaj sem pa sita tega do grla! Ne maram več! Tako, zdaj imaš!«

Osuplo je vzkliknil: »Toda...«

»Ne govori mi,« je zakričala. »Zdaj je že tako vseeno. Že zdavnaj sem ti hotela vse povedati, komaj sem to prenašala. Zadnjič tisti večer sem sploh samo slučajno zašel v tisto gledališče... mislila sem, da grem v Atlasovo gledališče poleg, kjer je igrala Marianna Dawnova. Sploh mi je ime Sally in ne Kyra. Nisem kiparka, temveč strojepiska in ne stanujem v Chelseaju... Pripeljem se vselej z avtobusom iz Claphama. Vse tiste bedarije sem le brala in si ogledovala vse tiste preklicane stvari... romala mimo slik in prezehala dragocene večere pri dolgočasnih gledaliških igratih — vse to samo zato, ker sem te pač rada imela... Če pa zahtevaš od mene, naj ves večer poslušam tega zoprnega kozobradca in občudujem njegove idiotske, nagnusne stihе, potlej je konec med nama. Zdaj veš vse in upam da se ne bova več srečala!«

Skočila je iz avta, obdana z valom jeze in belega platna, Tony se je pa v jasnem trenutku razsvetljenja še prismočil k njenemu krilu. Tekel je za njo čez nasip in jo objel; prhala je kakor mala besna bela mačka.

»O Sally, Sally!... o, Sally!« je kričal, da so se ljudje začudeni obračali, »poljubi me, hitro! Jutri kupiva prstane... Angel! Ljubica! Norček!... Saj sem bil tudi jaz v napačnem gledališču!«

Prevedla K. N.

Misli za sedanje dni

J. B. Priestley:
(Rain upon Godshill)

Domovini nasproti bi se morali vesti tako, kakor se vede ženska nasproti moškemu, ki ga ljubi. Ljubeča žena stori vse za svojega moža, le tega ne, da bi ga prenehala grajati in da ga ne bi skušala popraviti. Enako strastno pa zraven rezko mora biti naše čustvo do domovine: moramo jo ljubiti, a tudi povedati ji vse njene napake. Glasen, a prazen »patriot«, ne kritik, je nevaren državljan.

Sir Philip Gibbs:

Bolje je dati kakor posoditi, a stane skoraj isto.

Mark Twain:

Glejmo, da nam bo izkušnja dala samo tisti nauk, ki je resnično v njej — nič drugega. Drugače bomo podobni mački, ki sede na vroč štedilnik. Takšna mačka ne bo nikdar več sedla na vroč štedilnik — in to je prav; toda prav tako na mrzlega ne bo sedla.

Benjamin Franklin:

Ce hočeš koga prepričati, mu razloži stvar zmerno in natanko. Potlej se popraskaj po glavi ali pa malo zmajaj z njo in reci, da se tebi pač tako zdi, da pa utegneš biti v zmoti; tvoj sobesednik te bo nato rajši poslušal. Ce ne, si pa stvar še enkrat premisli in se skušaj živeti v možnost, da ima on prav. Ce boš nastopal določno in oholo, ne boš nikogar prepričal, le nasprotnike si boš ustvaril.

Seneca:

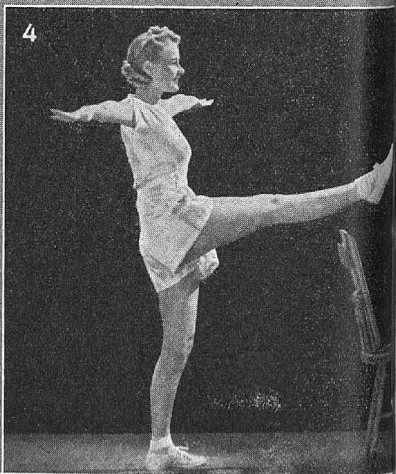
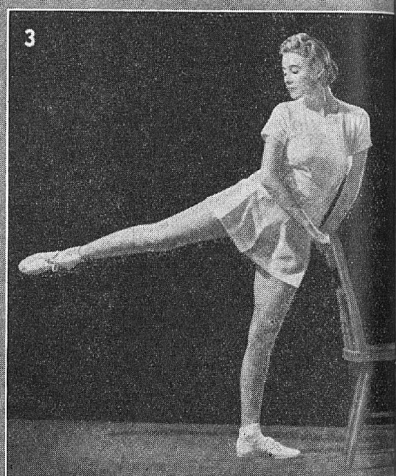
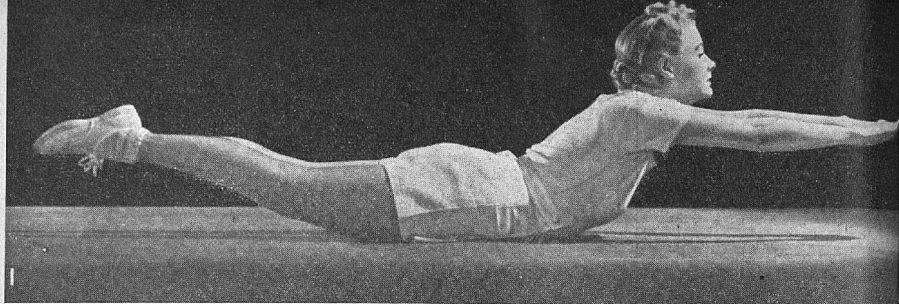
Dan za dnem tožimo, kako kratko je življenje, počnemo pa, kakor da ga nikdar ne bo konec.

Epiktet:

Kakor ni prav, ladjo privezati za eno samo sidro, tudi življenje ne sme biti navezano na en sam up.

Wall Street Journal
(USA):

Domišljijo je Bog dal človeku zato, da ga odškoduje za tisto, kar ni; in smisel za humor zato, da ga potolaži zastran tistega, kaj je.

Razgibajte se!

Vaš namen ni, da bi si mišice ojeklenile, temveč da bi jih okrepile in utrdile. Zato naj za tiste, ki dosti sedijo, velja geslo: Razgibajte se!

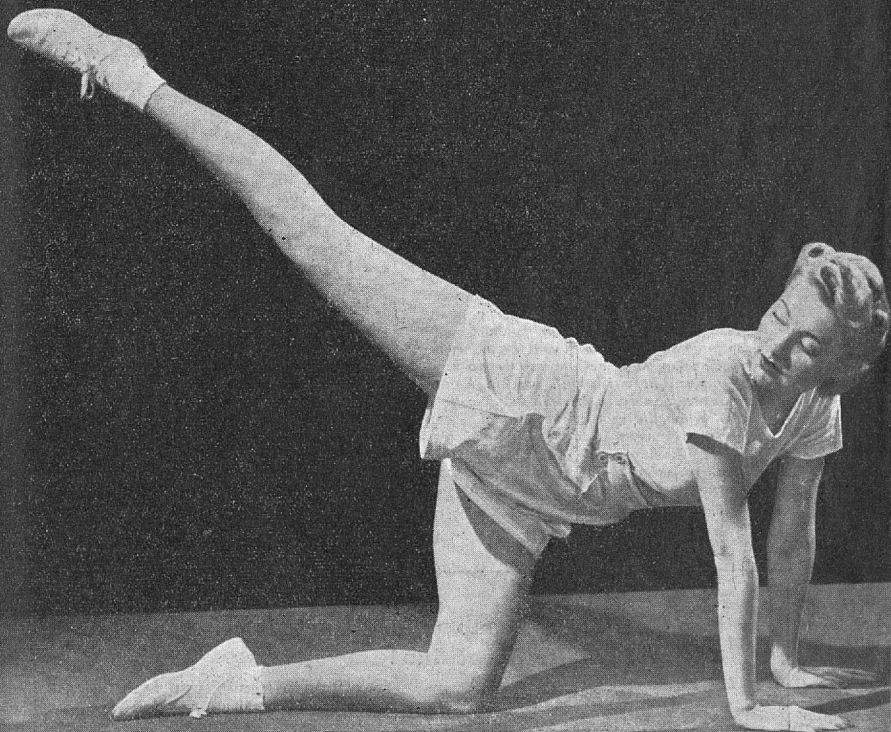
1. Poskusite takole leči na tla. Vaja ni lahka, je pa izhodišče za druge vaje. Nogi na primer iztegujte in krčite, primite ju z rokami in ležite oprti samo na trebuh in želodec. Ta vaja je posebno priporočljiva, ker pospeši kroženje krvi, za stegna, okrepitev trebušnih in prsnih mišic.

2. Na stolu sedé krožite z rokama. Vaja sprosti roke, okorne od dela, in okrepi mišice na ramenih.

3. Stojte pokonci, opirajoč se na stol. Vdihavajte in izdihavajte! Z eno nogo stojte naravnost, drugo pa dvignite navzgor, pri čemer glejte čez ramo. Vajo ponovite z drugo nogo. Če boste vajo večkrat ponavljale, vam bodo postale noge prožne, kar je posebno važno za tiste, ki ves dan sede. Razen tega vaja poživi kroženje krvi v nogah.

4. Dvignite nogo nad stolovo naslonjalo, kolikor visoko morete. Razročite. Vaja krepi mišice na stegnih.

5. Z rokami in z enim kolenom se oprite na tla, drugo nogo pa dvignite, kolikor visoko morete. Glejte čez ramo! Vaja napravi mišice na nogah prožne.

Modno pismo iz Ljubljane

Ljubljana, ob koncu junija.

Da prav ste prebrale: »iz Ljubljane«! Ne iz Nice, ne iz Pariza ali katerega koli drugega velenesta, ki se je doslej ponašalo z modno diktaturo, temveč iz naše skromne, že nekoliko po-
čitniške Ljubljane.

Ker se je morala zdaj moda v vojskujočih se državah umakniti resnejšim, pa tudi težjim problemom, ne moremo več govoriti o »pariški« ali »londonski« modi, temveč se moramo zadovoljiti z domačo, z »ljubljsko« modo. Priznati moramo pa, da kar nič ne zaostaja za tujo.

Marsikatera bo nekoliko visokostno pomislila: v današnjih časih pisati o modi! Ali ni drugih, bolj perečih problemov? Ali je pa res potrebno, da mora biti žena, ki se sicer usa posveča domu, poklicu ali intelektualnemu delu, siva in brezbarvna? V vsaki ženski je trohec pristne ženske nečimrnosti, in odstotku te zloglasne čednosti posvečam svoje vrstice.

Za danes se bom morala omejiti na popis najzanimivejših modnih novosti.

V dopoldanskih urah vidiš v Tivoliju prve znamčke poletne mode: preproste, kakor metulji ljubke svetle obleke v pastelnih barvah. Starorožnata, ciklamasta šantunška svila se kosa s sinjim in belim platnom. Te obleke se podajo mladim in starejšim, njih kroj je preprost: mnogo nabranih živetkov in lahno zvončastih kril.

Videla sem vrste blaga, da se mi je kar srce tajalo ob njih, tako so zapeljive in razkošne: kakor dih nežen, prosjoen mušljin z drobcenimi vzorčki — človek se nehote spomni na krinoline — pa tudi vrste blaga z velikimi, tapetno raztresenimi, živobarvnimi cvetlicami na temni podlagi za večerne obleke. Za popoldanske obleke zanimivo novo blago: svileni krep, nekakšen svilen kreton, ki se ne mečka. Drobnost vzorčast, zelo pisan in v živahnih barvah. Kajpak mnogo klasičnih vzorcev: črt, pik in pičic, toda ne toliko črnobelih vzorcev kakor lani. Zanimiva novost so vrste črtastega in pikastega blaga, ki se njih vzorec ob robu zgoščuje, tako da nastane nekakšen rob. Pri krojenju lahko ta rob spretno uporabite ob rokavih in ob robu krila za aparten obrobek.

Pri kopalnih oblekah in potrebščinah je zavladala prava revolucija: največ je črtastih volnenih kopalnih oblek, enobarvne so pa iz močnega blaga: iz posebnega frotirja ali raztezljivega blaga. Videla sem kopalno obleko iz pisanega podloženega tila s tilastim kopalnim plaščem. Cene nekaterih oblek so vrtoglavo visoke. K moderni kopalni obleki rdeče copatke, pletene iz rafije, velika ološčena kopalna torbica in slannat klobuk.

Za slovo še dve ljubki modni novosti: ena norčava, druga praktična. Prva: črni, prome-nadni čevlji z usjenim, prav tako črnim monogramom na belih jezikih. Druga: tenične nogavice, ki odbijajo dežne kapljice in se — tako bi vsaj človek mislil — v dežju sploh ne zmoočijo. Za danes dovolj, morda drugič kaj več!

Tatjana

Današnji številki smo priložili položnice. Prosimo Vas, poravnajte naročnino!

Uprava »Ženskega sveta«

Svetla in senčna stran tujkega prometa

Tujski promet predstavlja čedalje večjo postavko v našem narodnem gospodarstvu. Imamo v Sloveniji kraje, ki so se iz neznatnih kmečkih naselbin razvili prav v kratkem času v uravnavana letovišča. Gospodarsko so se taki kraji brez dvoma dvignili. Domačini so se večidel v kratkem času gmotno okrepiли, domačije so izpremenile svoje staro lice, tu in tam so celo zrastle nove.

Žal ne moremo reči, da koraka kulturni, нравstveni napredek vselej vštric z gospodarskim. Skoraj bi si upali trditi nasprotno. Zelja po gospodarski okrepitvi se prečesto stopnjuje v pohlep po blagostanju, pohlep, ki ne izbira vedno sredstev v dosego svojega namena. Nereditno postane doslej mirno naselje, kjer so sosedje od pamtikega živeli složno življenje, že ob prvem stiku s tujskim prometom pravo sršenje gnezdo, polno zavisti in nelepega teknovanja, ki se kaže bolj ali manj očitno in razgalja vse slabe lastnosti tekmecev.

Se drugo senco meče tujski promet na naše podeželje: nevarnost izmalichenja naše mladine po tujcu, ki biva med nami. Tujski promet skoraj ne dopušča izbire gostov ne po narodnosti ne po njihovi moralni vrednosti. Le redkokdaj moremo presoditi, koga jemljemo v hišo za daljši čas. Naletimo na goste, ki jih smemo šteti med najplemenitejše ljudi, na povprečne zemljane, pa tudi na take, ki bi jih ne vzeli pod streho, če bi jih prej poznali. Tudi če izvzamemo najhujše primere, je marsikdo, ki se pristeva med »boljše ljudi, lahko silno kvaren svoji okolici, zlasti mladini. Prav danes moramo biti posebno opretni, ker je nevarnost dvojna. Mladina se nam lahko skvari ne le moralno, marveč tudi v defetističnem smislu. Marsikak tujec med nami bo imel posebne namene in naloge.

V krajih, kjer se razvija tujski promet, moramo predvsem paziti na to, da se ne zabriše njihov narodni značaj. Tujec, ki živi med nami, mora čutiti, da živi med narodom, ki je čisto svojski, ki ima svojo tradicijo, svoje šege in

navade, svoj način življenja, da spozna razliko med našim narodom in svojim, ali pa tistim, ki jih je doslej obiskoval. Zato moramo prav v krajih, ki so najugodnejši za razvoj tujkega prometa, ne samo posebno stremiti za tem, da ne izgube ničesar tistega, kar je značilno za nas, ampak moramo skušati po možnosti vse obnoviti, kar je že slo v pozabo. Saj tujec rad stika prav za tistim, česar ne dobi doma; čim bolj mu je novo in nevsakdanje, tem privlačnejše mu je.

Od vseh dolžnosti, ki nam jih nalaga tujski promet, gre glavni del na nas žene. Naša skrb je, da napravimo gostu bivanje prijetno, da mu pravilno postrežemo; od ženstva je v veliki meri odvisno, kakšne vtise ponese gost s seboj iz naše zemlje, našega naroda.

Me smo tiste, ki moramo paziti, da bo svetla stran tujkega prometa za nas čim svetlejša in čim lepša.

To bomo dosegle, če bomo vedno pazile, da se nam družina ne navzame od tujca tistih lastnosti, ki bi ji bile v kvar. Zunanji videz nas navadno najbolj oamlja. Razkošje pri obleki, veseljačenje in vse, kar je s tem v zvezi, je silno nalezljivo, zlasti za mladino. Ne smemo nikdar pozabiti, da prihaja gost k nam iz čisto drugačnih, nam tujih razmer. Način njegovega oblačenja, njegovega vedenja izvira iz okoliščin, ki se z našimi ne dajo primerjati, ki so posledica njegove vzgoje, položaja, ki ga zavzema, in denarja, s katerim razpolaga. Vsako posnemanje, bodisi v obleki ali v načinu življenja, nas ne le smeši, ampak nam tudi utegne zelo škodovati, moralno in gospodarsko. Kaj nam pomaga, če uvajamo tujski promet v povzdigo narodnega gospodarstva, če pa s tujskim prometom zanašamo v naše podeželje luksuz in razvrat! Kaj kmalu bomo imeli namesto splošnega blagostanja nekaj velikih hotelov — še te morda v tujih rokah — razdejjane domačije in pokvarjeno ljudstvo.

Žena, v tvojih rokah je uspeh in neuspeh našega tujkega prometa!
B. M.

- *Andrewa Carnegija, ameriškega milijonarja in mecena, so nekoč upražali: »Kateri je najvažnejši činitelj v industriji: delo, kapital ali možgani?«
»Katera noga je najvažnejša pri trinožniku?« je odgovoril Carnegie.*

- *Nekega moža so našli mrtvega in policija je morala ugotoviti vzrok njegove smrti. Dolgo so ugibali, nazadnje so pa le uganili:
»Božja roka v zelo sumljivih okoliščinah.«*

Irish Digest

Nove knjige

Juš Kozak: Maske. Ljubljana 1940. Založila Tiskovna zadruga. Pod skupnim naslovom *Maske* je sprejel letošnji slovenski knjižni trg zbirko Kozakovih novel in literarnih esejev. Delo se po svoji literarni zrelosti in človeški pomembnosti uvršča poleg novel Prežihovega Vornaca (Požganica) med najvrednejšo slovensko prozo zadnjih let. Pisatelj mu je dal na pot motto: »Zemlja, čas, ljudje in naša doživetja umirajo, mi jim snemamo maske.« — Močna misel o maskah veže v enoto ves mozaik pisateljevih doživetij, razmišljanj in zgodb, ki jih označa globoka prizadetost nad življenjem in početjem slovenskega človeka.

Pred bralcem se vrste zgodbe: Očetova, Leteči angel, Dvojni obraz, ki so izrez iz lastnega umetnikovega življenjepisa. Nekoliko oddaljena po intimnosti pisateljevega odnosa do oseb se zdi v kratkih poglavjih napisana zgodba iz let svetovne vojne *Tuja žena*. Pogovori s kritikom — etikom — je v novelistični obliki napisan duhovit esej, ki spada po svoji žgoči aktualnosti v skromno zgodovino slovenske umetnostne kritike. Sledi ji zgodba o mačku Muniju in Neljuba pisma, ki so simboličen naslov za razmišljanja pod naslovom: *Blodnje za neznanim*. Tu se srečavajo prizadevanja tvorcev naše kulture s pisateljevimi osebnimi doživetji v Firenci, kjer podživilja renesančno dobo. — Neljubim pismom sledi presunljiva, skoraj proroška zgodba o pevcu Georgesu v to- in onostranstvu, ki trdi: »Brez velike ljubezni in velikega sovrastva ni resničnega življenja.« — Sodobna, žgoča naša življenjska problematika je nakopičena v Bohinjskem pastoralu. Zimska fata morgana je svojski potopis iz Prage izpred leta 1938. Sledijo ji *Passer domesticus*, *Gledališka garderoba* in sanjska zgodba grozotnih prividov *Plinska maska* ter zgodba iz Splita *V tujem stanovanju*. — Obširno knjigo (367 strani) zaključuje zbirka dramatičnih fantazijskih prividov pod naslovom *Rodno mesto*, ki odkrijejo pisatelja Šentpetra v vsej njegovi pristnosti in ganejo s svojo sočno lepoto in baročnim stilom.

»Maske« so dragocena knjiga pisateljevega bogatega, razgibanega življenja, ki se s pošastno močjo in nemočjo hkrati upira nenravni sili, katera poganja človeška življenja že tisoč in tisočletja. Umetnik se bori z njo, vdaja se ji z nezavedno naslodo in skuša z vročo neposrednostjo približati bralcu svoja videnja. Maske je knjiga, ki bo imela mnogo povedati slovenskemu človeku.

K. Vrhoučeva

Umetnost

Ob sklepu sezone 1939-40 v Ljubljanski drami

V zadnjih mesecih dela na odru ljubljanske drame smo videli Gogoljevega Revizorja, Bevkovo Partijo šaha, Finžgarjevo Našo kri, ki je doživela le eno reprizo in zadnjo premijero Ljubim te, delo poljskega pisatelja Newiarovicza.

Gogoljev *Revizor* je po tehtnosti vsebine, po formalni dovršenosti in vedni aktualnosti osnovnega problema uvrščen med klasične komedije. Neznanec, ki ga smatrajo za revizorja iz prestolnice, povzroči v majhnem ruskem mestu zmedo in preplah med državnimi uradniki od glavarja do šolnika. Ob tej na videz neznatni pa vendar tako usodni zamenjavi nam razgrinja pisatelj dolgo vrsto goljufivih dejanj in majhnih človeških karakterjev. — Predstava Revizorja v naši drami je bila prirejena z veliko skrbjo, nadpovprečnim prizadevanjem in ljubeznijo. Režiser dr. Kreft je z našo odrosko družino ustvaril eno najenotnejših letošnjih predstav, ki je nudila vsakemu igralcu možnost, da se uveljavi in hkrati podredi delu za skupno uglašeno umetnino. Revizor je nedvomno delo, ki ima poleg svoje čiste umetniške cene še pomembno vrednost v današnji uredbi družbe, ki tekem stoletja, kar so Revizorja prvič igrali v Peterburgu, ni izpremenila bista svojega značaja.

Bevkove igre *Partija šaha* ne moremo šteti kot dovršeno literarno odrosko delo, za pisatelja samega je pa lep uspeh, da mu ga je uprizorila ljubljanska drama, in hkrati pobuda za nadaljno ustvarjanje.

Avtorji naših citatov

Axel Munthe: švedski zdravnik in znamenit pisatelj, živi že nekaj let na Capriju (Italija). Njegovo najslavnejše delo je »The Story of San Michele«, napisano v angleščini in prevedeno v vse kulturne jezike.

Benjamin Franklin (1706—1790): ameriški državnik in borec za neodvisnost Severne Amerike (soustanovitelj Združenih držav). Slovi tudi po tem, da je izumil strelodov.

J. B. Priestley: ugleden in plodovit angleški vojni pisatelj in dramatik.

Mark Twain (1835—1910): pisateljsko ime Samuela Langhorna Clemensa, največjega ameriškega humorista. Njegovo najznamenitejše delo je »Tom Sawyer«.

Seneca: (4. pred Kr.—65. po Kr.): slaven rimski modrijan-stoik, učitelj cesarja Nerona.

Sir Philip Gibbs: angleški pisatelj in žurnalist, dolga leta literarni urednik »Daily-Maila« in »Daily-Chronicle«, v balkanski in svetovni vojni dopisnik angleških listov z bojišč. Med obema vojnama je napisal celo vrsto romanov in zgodovinskih del o Angliji in Franciji.

Epiktet: grški modrijan-stoik iz 1. stoletja po Kr.

Plesna produkcija Sole Mete Vidmarjeve

Finžgarjeva *Naša kri* je bila po dveh predstavah odpovedana iz tehničnih razlogov. Režiser g. Skrbinšek je v tej igri predstavil 5 mladih debutantov — bodoči naraščaj našega gledališča. Kritičnemu mnenju o tej vpizoritvi se lahko izognem, ker je doživela le dve predstavi.

Ljubim te je literarno manj pomembna moderna salonska igra, ki sta jo z veliko prisrčnostjo in virtuoznostjo odigrala Vida Juvanova in Jan. Duhovit dialog in spretna gradnja delca pripomoret, da vzdrži pozornost občinstva prav do konca. S tem delom je bila zaključena dramska sezona.

Ob sklepu teh pisanj se mi neohote vsiljuje vprašanje po Cankarju v naši drami. Mislim, da je potreba po uvrstitvi »Ilapcev« in »Pohušanja« v repertoar danes še prav tako silna, kot je bila pred desetletji, ko jih je Cankar napisal. Lepo bi bilo, če bi imelo dramsko občinstvo priliko videti več domačih del. Uspeh »Zupanove Micke« in »Varha« bi mogoče lahko opozoril na kronološki prikaz skromnih slovenskih literarnih prizadevanj na odrskem področju. Razgledanemu in sposobnemu režiserju bi verjetno ne bil nedosegljiv smoter: postaviti na oder nekaj naših starejših del v seriozni, duhu časa zvesti priredbi.

Dobro se zavedam odgovornosti, ki mi jo je poverilo uredništvo našega lista v začetku letošnje sezone, naj pišem poročila o predstavah v naši drami. Vodila me je edinole trdna, resna želja, utrditi tistim čitateljicam, ki spadajo med gledališko občinstvo, na prava tla postavljene vidike za uživanje in presojo dramskih uprizoritev. Kar tega nisem zmožna, me mogoče nekoliko opravičujeta čas, odmerjen prostor in obilica žgočih, neodločljivih vprašanj in težav, ki se posebno v tem zadnjem letu kupičijo nad nami vsi temer stavlajo neprogresivno delo našega, majhnemu delu slovenskega občinstva dostopnega narodnega gledališča, v ozadje perečih dnevnih dogajanj.

10. junija je priredila v operi plesno produkcijo šola gospe Mete Vidmarjeve. Lepa prireditelj je prinesla javno priznanje delu, trudu in poštenemu prizadevanju mladih učenek ter je pomenila zaslužen uspeh in prisrčno priznanje slovenski plesalki in plesni pedagoginji Meti Vidmarjevi. Seriozni nastop te mlade umetniške plesne družine moremo smatrati kot debut našega resnega plesnega naraščaja.

Med učenkami se je prva predstavila Majla Suštersičeva v Spevu, sledil je Capricio Majde Petelinove, ki je v svoje plesno delce vnesla obilo smisla za ritmični poudarek plesne kretnje. Občinstvo je s prisrčnim navdušenjem sprejelo Poigravanje, ki so jih izvajale najmlajše učenke. Nadaljevala je Petelinova s plesom Ptiček. Uглаšen duet melodioznih gibanj sta zaplesali Suštersičeva in Kreigherjeva. — Intimna dekliška doživetja so ponazarjale Tiha pesem Vide Favajjeve in Nenavadno — čudno — Kreigherjeve, dočim je Marja Dobnikova v Viziji podala že zrelo človeško občutje. Sledili sta še študiji pajka in ptiča, za konec pa je plesala lepo balado Majla Suštersičeva.

Vse plesje je spremljal na klavirju Jože Osana z zvestim občutjem za podreditev akordov plesni ritmiki in melodiji. — Ubranstvo in intimnost večera so podčrtavali okusni kostumi, preproste linije pojočih barvnih odtenkov, ki so podčrtavali smisel plesnih študij.

Ves večer je potekel v znamenju iskrenega sodoživljanja mladih plesnih učenek in izbranskega občinstva, ki je z veseljem priznalo lep uspeh pionirskemu delu gospe Mete Vidmarjeve na področju slovenske plesne kulture, mlademu naraščaju pa želelo še mnogo sreče na trdo pot.

K. V.

Gojenke
plesne sole
Mete Vidmarjeve

Znanost

Slovenski jezik, glasilo slavističnega društva. Prvi in drugi snopci ugledne slovenske znanstvene revije, ki prinaša 17 razprav naših znanih slavističnih delavcev, so izdajatelji poklonili svojemu predsedniku in častnemu členu dr. Kidriču, Akademiku, ob njegovi šestdesetletnici iz spoštovanja do njegovega dela. — Prostor nam ne dopušča podrobnejšega pregleda bogate vsebine, v katero je prispevala razpravo o »Sloveniki« tudi naša sodelavka dr. Marja Boršnik-Skerlavka. K. V.

Slavische Rundschau, berichtende und kritische Zeitschrift für das gesamte Leben der slavischen Völker. Prejeli smo prvo in drugo

številko dvanaajstega letnika, ki prinaša strokovne razprave o pričetkih tiska (Buchdruck) pri slovanskih narodih. Za nas je najvažnejša lepa, pregledna študija našega rokaja dr. O. Berkopca, ki je pod naslovom »Die Anfänge des Buchdrucks bei den Südslaven« opisal pričetke tiska pri Hrvatih, Srbih (Crnogorcih), Slovencih in Bolgarih. Izčrpana Berkopčeva študija je opremljena s štirimi reprodukcijami, med katerimi se nahaja tudi naslovna stran Trubarjevega »Abecedariuma«, ki je bil tiskan v Tübingenu 1555. — Slavische Rundschau izdaja Slovenski inštitut v Pragi.

K. V.

Obzornik

Antonija Germekova — odšla je, ne da bi bila dočakala izpolnitev svojih in naših želja...

Ko ji je pred dobrim pol letom legla pod ljubljansko rušo sestra Marica Bartolova, je s tužnim očesom pogledala v svet in vzdihnila: »Morda je bolje, da je šla...« Takoj nato se je opogumila: »Pa bi bila morda le še dočakala, če bi ji bilo življenje malo podaljšano...«

Antonija Germekova je močno živela za svojo družino, z družino vred pa tudi za svoj narod in njegovo zemljo. V So. Ivanju pri Trstu je bil njen dom. Tam je 22 let vodila otroški vrtec CMD, zadnja leta pred razpadom školskega letnega življenja ji je Družba poverila nadzorstvo nad vsemi slovenskimi vrtci v mestu in okolici. Vse njeno družinsko življenje se je razvijalo v smislu aktivne narodne zavesti. Ze njen oče Nadlišek je bil med prvimi narodnimi borci na Tržaškem; soproj Anton Germek se je kot zadnji predsednik Zveze slovenskih učiteljskih društev v Julijski krajini vedno in na najvidnejših mestih potegoval za kulturne pravice svojega rodu; otroci so zvesto obiskovali slovenske učne zavode in bili delovni člani Sokola. Sama je imela vse sposobnosti, ki so bile nasemu kulturnemu razvoju tako nujno potrebne. Prirojen igralski talent jo je vvrstil med stebre Slovenskega dramatičnega društva v Trstu. Nastopala je kot igralka, režiserka, organizatorica in večkrat tudi kot prevajalka. Sokol in CM podružnica sta imeli v njej polno vredno moč. Kakor sestra Marica Bartolova je tudi Antonija Germekova imela pisateljski dar. »Zvončiki« in »Novi rod« pa »Edinost« so objavili marsikateri njen prispevek v vezani ali nevezani besedi. S posebno spretnostjo je sestavljala priložnostne pesmi in sestave za odrške in družtvene nastope.

Ko se je morala spričo novih razmer odgovoriti tako širokemu delu ter zapustiti kraj, kateremu je bilo posvečeno njeno in njene družine življenje, je ostala v njenem srcu poleg globoke žalosti tudi živa iskra...

Z njeno smrtjo se nam obnavlja hvaležen in

trpek spomin na vse njene nekdanje sodelavke: sestro Marico, svakinjo Karlo Ponikvarjevo, pisateljico Antonijo Slovikovo, sodelavko Marijo Škrinjarijevo... Nič več jih ni, temna koprena zagrinja njih delo. Me, ki stojimo ob njihovem grobu, mislimo nanje s priznanjem in hvaležnostjo in z zavestjo, da moralnim in kulturnim vrednotam smrti ni...

*

Vodilni ženski glas. Predsednica Mednarodne ženske zveze živi v Bruslju. Zadnje dni svobode svoje domovine je v Glasniku Mednarodne ženske zveze opozorila včlanjene žene po vsem svetu na naloge sedanega časa. »V prvi vrsti mora biti vsaka žena pripravljena in voljna doprinesiti najskrajnejše žrtve, ki jih domovina pričakuje od vseh svojih članov, kadar je v stiski. Več kot petdesetlet smo se potegovala za enakopravnost z moškimi; danes je nastopil trenutek, ko moramo sprejeti enakovreden del odgovornosti...«

Število rojstev v Sovjetski zvezi nadkriljuje vse evropske rekorde. V letu 1937. je bilo 1,375.000 porodov.

Ženski listi na Ruskem prejemajo dopise od delavk in kmetic, starih in mladih, iz vseh krajev države. Iz teh pesem se zrcali notranja sila in samoniklost nove sovjetske žene. Pesmi, po-vesti, reportaže. Razvija se nova vrsta narodne poezije, ki je po slogu amerikanizirana, po vsebini realistična in dinamična kakor doba strojev. Pa stari, pristni ruski epski slog dvigajo iz sedanjega mraka in ga prepajajo z novim duhom. Stara Marija Krivopolenova, ki je z dušo in telesom prirastla na svoj rodni kraj v okolici Arhangelska, se je pojavila kot prava umetnica. Dva in sedemdeset let je stara, pa hodi od vasi do vasi in prepeva narodne pesmi, ki so edinstvene po svoji lepoti. Povabili so jo tudi v mesta, kjer čudovito osvaja občinstvo s pravo prirodno umetnostjo.

Javni dogodki doma in po svetu

DOMA:

Uredbo o novih brezmesnih dnevih smo dobili pri nas. Na podlagi te uredbe je v sredo, četrtek in petek prepovedana prodaja svežega govejega, telečjega in svinjskega mesa. Prepoved velja tudi za gostilne.

Obnova diplomatskega razmerja med SSSR in Jugoslavijo. V začetku julija je prišlo v Beograd oziroma Moskvo diplomatsko zastopstvo sovjetske Rusije in Jugoslavije. Sovjetsko poslanstvo v naši državi predstavlja poslanik Viktor Andrejevič Plotnikov, prvi jugoslovanski poslanik v Moskvi je pa dr. Milan Gavrilović.

PO SVETU:

Italija je 10. junija stopila na strani Nemčije v vojno. Že od vsega začetka se je omejila po večini na letalske akcije in na manjše napade z oklopnimi enotami na francoske in angleške kolonijske posesti.

Na Francoskem so se medtem z vso srditostjo nadaljevali boji. Zaradi velikanske premoči v mehaniziranem in motoriziranem orožju so Nemci nevdržno prodirali. Novi vrhovni poveljnik zaveznikov čet, general Weygand, je imel premalo časa, da bi zgradil dovolj močno obrambno črto.

Nemci so po zavzetju zahodnih francoskih pristanišč ob Rokavskem prelivu svoje napore podvojili. Predsednik francoske vlade Reynaud je naslovil na Roosevelta pretresljivo prošnjo za takojšnjo pomoč v vojnem orožju. Zedinjene države so sicer obljubile, da bodo z vso močjo podprle zaveznike, dejansko je pa bila ta pomoč še daleč, ker USA še ni bila prav nič pripravljena na vojno.

Vojna na Norveškem se je medtem končala. Zavezniško poveljstvo je spoznalo, da so mu čete bolj potrebne drugod, in jih je umaknilo. Norveška vojska je položila orožje. Tudi v Franciji je šlo h kraju. Angleži so predlagali Franciji, naj bi se obe državi združili za čas vojne v eno državo, v francosko-angleško unijo. Reynaud je bil za predlog, nasprotniki, zlasti Lebrun in Pétain, so pa bili v premoči. Reynaud je moral odstopiti, na čelo vlade je stopil 83letni maršal Pétain, najvplivnejši član njegove vlade je pa Laval, znani zagovornik sodelovanja Francije in Italije. Njegova vlada, ki se je že prej preselila v Bordeaux, je takoj poslala Nemčijo za premirje. Za pogajanja je Hitler izbral gozd v Compiègne, prav tisto zgodovinsko mesto, kjer je 22 let prej maršal Foch sprejel nemške parlamentarce.

Nemčija je zahtevala popolno kapitulacijo Francije. Pogoji so bili trdi, ker so bili sestavljeni v vpoštevanju nadaljevanja vojne z Anglijo, kakor pravi nemško uradno poročilo. Sorazmernost so se nehale šele, ko je francoska delegacija tudi z Italijo podpisala pogoje za premirje. To se je zgodilo 26. junija. Nemške

čete so zasedle vse ozemlje, ki se razprostira približno severno od črte Zeneva—Nantes, razen tega pa še vsa zahodno obalo od mesta Tours do Pirenejev, tako da je Nemčija prišla v neposredni stik s Španijo.

Anglija je medtem izjavila, da bo vojno sama nadaljevala do kraja. Z vsemi razpoložljivimi sredstvi se je začela pripravljati na obrambo. Zlasti je hotela preprečiti, da se ne bi Nemčija in Italija okoristili z francosko vojno mornarico. V ta namen je zasedla vse ladje, ki so bile v njenih oporiščih. Prišlo je celo do krvavih spopadov. Angleži so več francoskih ladij ob severni afriški obali potopili, le nekaterim se je posrečilo zbežati v Toulon. Angleška admiraliteta je uradno izjavila, da je skoraj večina francoskega brodogoja v njenih rokah.

Vojni dogodki na kopnem so za nekaj časa prenehali. Nemčija in Italija sta se začeli pripravljati za glavni naskok na Anglijo in na njeno kolonijsko posest.

Pozornost sveta se je v poslednjem času obrnila na evropski vzhod. Ruska diplomacija je večje izrabila dogodke na zahodu in je z naglimi in energičnimi ukrepi znatno okrepila svoj strateški položaj. Baltičnim državam, ki so menda snovale tajno vojaško zvezo proti Rusiji, je Moskva poslala kratkoročen ultimatum. Kmalu zatem je 20 sovjetskih divizij zasedlo Estonsko, Letonsko in Litvo. Zdaj je prišla na vrsto Romunija. Ta je po kratkem posvetovanju sprejela sovjetsko zahtevo o odstopitvi Besarabije in Bukovine, ki so ju ruske čete takoj zasedle.

V zvezi s temi dogodki je nastala v Romuniji velika kriza. Na krmilo so prišli člani Zelezne garde. Začelo se je preganjanje Židov, zunanjepolitično se je pa Romunija popolnoma naslonila na os Rim—Berlin. Madžarska in Bolgarska sta hoteli izrabiti ugodno priložnost za uveljavljanje svojih revizionističnih teženj. Romunija se je obrnila na Nemčijo in Italijo za posredovanje.

PRI NAŠIH ZA MEJAMI:

Število porodov v Juljski krajini. Med letom 1958. in 1959. je rodnost v Juljski krajini narasla za 0,3% in število novorojencev poskočilo z 20.158 na 20.196.

Slovenska materinska praznovanja na Koroškem ostanejo še dalje prepovedana. Prepoved je deželni glavar objasn timeristnik Slovenke prosvetne zveze s tem, da so letošnji materinski dan v Nemčiji praznovali skupno pod vodstvom narodnosocialistične ženske zveze »N. S. Frauenschaft«.

Civilno mobilizacijo žensk so uvedli v Italiji po napovedi vojne Franciji. Vsa dela, ki so jih zmogne opravljati ženske, so sedaj na njihovih ramah. V zadnjem času so se na tramvajih po tržaških cestah začele pojavljati kot sprevidnice ženske, ki so se morale za to delo posebej izuriti.

Najnujnejša oprema za izselitev

Ker mnogi starši žele, da bi objavili seznam najnujnejših predmetov, ki naj jih pripravijo matere in otroci za primer evakuacije, navajamo najnujnejšo opremo, ki naj jo imajo starši in otroci pripravljeno za morebitno evakuacijo:

1. Vsak naj ima pripravljeno najtoplejšo obleko in čevlje. Poleg tega pa naj pripravi še naslednje:

2. **Za matere, ki bodo šle z otroki:** nahrbtnik, vreča ali kovčeg, 2 rjuhi, odeja, prazna slamnjača, zimski ali poletni plašč, predpasnik, 2 srajci, dvoje spodnjih hlač, 2 para nogavic, spalna srajca, žepni robci, 2 brisači, milo, glavnik, ščetka za zobe, ščetka za obleko, ščetka za čevlje, copate, naglavna ruta, globok pločevinast krožnik, žlica, nož in vilice, emajliran lonček ali skodelica za pol litra, sukanec, šivanka, škarje, gumbi, družinska knjižica, hrana za dva dni (vse naštetu naj bo zloženo v zgoraj omenjenem nahrbtniku, vreči ali kovčegu).

3. **Za predšolske otroke:** nahrbtnik, vreča ali kovčeg, 2 rjuhi, odeja, prazna slamnjača, plašč, čepica, 2 srajci, dvoje spodnjih hlač, predpasnik, 2 para nogavic, spalna srajca, žepni robci, 2 brisači, milo, glavnik, ščetka za zobe, ščetka za obleko, ščetka za čevlje, copate, globok pločevinast krožnik, žlica, emajliran lonček ali skodelica za pol litra, rojstni list, hrana za dva dni (vse naštetu naj bo zloženo v zgoraj omenjenem nahrbtniku, vreči ali kovčegu);

4. **Za šolske in pošolske otroke:**

a) **za dečke:** nahrbtnik, vreča ali kovčeg, 2 rjuhi, odeja, prazna slamnjača, zimski ali poletni plašč, čepica, 2 srajci, dvoje spodnjih hlač, 2 para nogavic, spalna srajca, žepni robci, 2 brisači, milo, glavnik, ščetka za zobe, ščetka za obleko, ščetka za čevlje, copate, globok pločevinast krožnik, žlica, nož in vilice, emajliran lonček ali skodelica za pol litra, rojstni list, prepis zadnjega šolskega spričevala, hrana za dva dni (vse naštetu naj bo zloženo v zgoraj omenjenem nahrbtniku, vreči ali kovčegu);

b) **za deklice:** nahrbtnik, vreča ali kovčeg, 2 rjuhi, odeja, prazna slamnjača, poletni ali zimski plašč, volnena jopica, predpasnik, naglavna ruta, 2 srajci, dvoje spodnjih hlač, spalna srajca, 2 para nogavic, žepni robci, milo, glavnik, 2 brisači, ščetka za zobe, ščetka za obleko, ščetka za čevlje, copate, šivanka, sukanec, gumbi, škarje, globok pločevinast krožnik, žlica, nož in vilice, emajliran lonček ali skodelica za pol litra, prepis zadnjega šolskega spričevala, hrana za dva dni (vse naštetu naj bo zloženo v zgoraj omenjenem nahrbtniku, vreči ali kovčegu).

5. **Za noseč matere** velja isto kakor za ostale matere, le zase naj izpolnijo osebno perilo,

ki ga potrebujejo, za porod pa naj pripravijo sterilni trak, lizol in vato.

6. **Za dojenčke:** vsaj 12 plenik, povoji za popok, 3 do 6 srajčk, 3 jopice, steklenica, cucelj, čepica, nepremočljivo platno, vazelin.

7. **Za bolne otroke** velja isto kakor za zdrave. Poleg tega naj pa pripravijo še take stvari, ki jih najbolj nujno potrebujejo pri zdravljenju in recepte.

Vse, kar je tu napisano, tehta povprečno 5 do 8 kg in se da lepo zložiti v primerno velik nahrbtnik, vrečo ali kovčeg.

Zgoraj navedene stvari so *najnujnejše*. Lahko pa pripravite še druge reči, ki se vam zde potrebne, toda ne preobremenjujte se!

Prepise šolskih spričeval dobite brezplačno pri pristojnem šolskem upraviteljestvu.

Za vsa pojasnila se obračajte na krajevne odbore Jugoslovanske unije za zaščito otrok ali pa na občino.

Vsak nahrbtnik, vreča ali kovčeg naj bo na zunanji strani opremljen s točnim naslovom lastnika, razen tega naj si pa vsakdo napravi še seznam predmetov in opreme, ki jo ima v nahrbtniku, vreči ali kovčegu.

Jugoslovanska unija za zaščito otrok.

Vrt v juliju

V juliju nadaljujemo dela meseca junija; plevemo, okupujemo in zalivamo. Travo kosimo na 14 dni. Sejemo endivijo, solato, listni in rožni kapus. Odcvelve rožne cvete porežemo sproti. Vrtnice okuliramo na živo oko. Sadno dreve pinciramo, ga gnojimo in trebimo preobilni zarodek.

Hortenzija spada med najlepše polnesnate cvetlice, ki cvete po vrtovih v mesecu juliju. Hortenzija uspeva v vsaki zemlji; ljubi pa težko, s hranilnimi snovmi bogato zemljo. V takšni požene dosti več cvetnih kobuljev. Cveti so veliki. Hortenzijo razmnožujemo največ s podtaknjenci in v vkoreninjenimi stranskimi poganki. Na vrtu sadimo hortenzije v polsenčnate prostore, zavarovane pred mrzlimi vetrovi.

Spomladi pognojimo hortenzijam z roževino, razredčeno gnojnico in drugimi gnojili. Če želimo, da imajo cvetovi modrikasto, zelenkasto ali vijoličasto barvo, zalivamo rastlino z močno razredčeno raztopino galuna ali zelene galice. Isti učinek dosežemo, ako sadimo hortenzijo v lesene zabojčke, zemlji pa primešamo nekaj železa vsebujoče prsti (barske zemlje).

Hortenzije potrebujejo za rast in cvetenje dosti vode in mnogo gnojila. Če jim redno ne gnojimo, ne bodo cvetele.

Čez zimo hranimo hortenzije v svetli, suhi kleti, kjer ne zmrzuje. Če pa pustimo čez zimo hortenzije na vrtno, moramo rastlino obdati s slamo ali listjem, čezenj pa poveznemo lesen zaboj. Spomladi moramo rastlino odkriti, še preden požene liste in cvetne popke, da se zaradi vlage in toplote ne pokvarijo.

Hortenzije lahko gojimo tudi kot lončnice. V ta namen sadimo podtaknjence v dobro vrtno prst, ki smo ji primešali dobro preperlega govejega gnoja. Če v februarju prenesemo hortenzije v toplo sobo, nam cveto že v maju. Tudi hortenzijam v lončkih lahko s malenkostnim dodatkom galuna ali železa izpremenimo barvo.

Posebno primerna za gojenje v lončkih je vrsta »Mlle Renée Gaillard«, ki dela velike cvete, združene v lepe okrogle kepe. Pri tej vrsti tudi najlaže dosežemo izpremembo barve.

Spomladi iztrebimo vse pretesno skupaj stojče in slabotne odganjke, da se morejo močnejše vejice pravilno razviti. Tako dobimo lepe in pravilne grmiče hortenzij.

Majda.

Zdravje

KAVA, ČAJ IN CELO KAKAO — STRUP

Domači rastlinski čaji in sadni sokovi so najbolj zdravc pijače

Med tople pijače prištevamo kavo, čaj, kakao in iz njega napravljeno čokolado. Vsi trije vsebujejo precej strupov, ki pospešujejo protin, revmatična in živčna bolehanja. Kava in čaj grejeta, razburjata in jemljeta spanje. Po skodelici kave ali čaja je v hladnih dnevih človeku prijetneje in bolj udobno, postane pa tudi bolj živahen in veder. Ob kavi lažje prečujemo noči, ako je to potrebno; preženemo pa tudi utrujenost po telesnih in duševnih naporih.

Toda vedeti moramo, da so to učinki strupa, ki ga vsebujejo te pijače in ki ima pri vsaki posebno ime, dasi je pri vseh treh malodane enak. V kavi ga imenujejo kofein, v čaju tein in v kakau teobromin. Kakao je milejši in redilnejši, ker vsebuje precej beljakovin in le malo teobromina. Kako razburjliva sta kofein in tein, opazimo pri otrocih, ki postanejo kmalu po zaužitju kave ali čaja nemirni, lica jim rde in srce jim močnejše utripuje... Res je, da kava vzbuja živahne misli in povzroča dobro razpoloženje kakor n. pr. tudi alkohol. Toda ob nezmerem uživanju kave se pojavljajo tudi zastrupljenja, ki povzročajo glavobol, omotico, slabo spanje, srčne krče in motnje v delovanju ožilja. Zato poleg alkohola in tobaka prav gotovo tudi pretirano pitje prave in močne kave pospešuje naraščanje srčnih boleznii.

Posamezna skodelica kave ali čaja še ne pravi posebne škode. Tudi večje tovrstne pre-

stopke še vzdrži človeško telo, ako se ne povnavljajo redno vsak dan. Če pa postanejo taki prestopki dnevna navada, če pijo ljudje močno kavo zjutraj, popoldne in še zvečer, se sčasoma lahko vsekakor pojavijo trajne telesne in duševne okvare. Moški, pa čisto še ženske združujejo navadno vse troje: alkohol, tobak in kavo. Alkohol šibi srce, kofein in nikotin pa ga dražita in bičata.

Kdor se s svojim srcem tako nespametno igra, mu nekega dne prav lahko odpove. Mnogo je ljudi, med njimi so tudi duhovni velikani, ki nočejo razumeti pogubne zveze med alkoholom, tobakom in kavo, dokler ji sami kot žrtve ne podležejo. Vendar je velika razlika zlasti med kavo in opojnimi pijačami. Zaradi kave človek ne zblazni in ne zaide na potepuška in druga kriva pota, ki so nevredna človeškega dostojanstva. Kava ni ljudski strup, le njeno trajno in pogosto uživanje škoduje zdravju. Kar velja za kavo, velja za ruski in kitajski čaj. Kdor je živčno slaboten, razburljiv ali celo holan, kdor nima v redu želodca, črevesja in srca, naj ne pije čaja in kave.

Za čaj in kavo imamo mnogo nadomestil. Žitna in sladna kava nimata nikakih kvarnih posledic, tudi če ju pijemo v večji meri; samo žitnih zrn ne smemo premočno pražiti, ker povzroča sicer iz njih prirejena kava krvnanevale v glavo in ne vpliva dobro na občutljiv želodec.

Želodova kava povzroča zaprtje, ker vsebuje strojno kislino ali tanin; zato jo dajemo proti driski in griži.

Iz posušenih rastlin in iz cvetja si prirejamo različne prijetno osvežujoče, pa tudi zdravilne pijače. Lipovo in bezgovo cvetje, kamilice, pomarančni cvet, jagodovi listi, borovnice in robidnice, pa celo posušeni jabolčni olupki nam dajejo okusne, prijetno dišeče in zdravju koristne čaje. Oslajeni in z limonovim sokom začimjeni prav lahko nadomeščajo ruski čaj.

Bolnikom z mrzlico ali vročico je treba posebno pazljivo pripravljati okrepčevalne in osvežujoče pijače. Vendar je treba velike zmernosti. Velikih količin in premrzlih pijač bolni ljudje ne prenašajo dobro. Mlačne pijače bolj gase žejo kakor mrzle. Ko se poloti bolnika mrzlica ali preden se začne potiti, pa mu damo piti vroče pijače. Preveč sladkorja viša vročino in ovira redno prebavljanje, zato so za bolne ljudi bolj primerne manj sladke pijače. Tudi ugaja bolnemu organizmu povečini bolj med kakor navaden sladkor. Za težke bolnike, ki se v postelji težko dvignejo, je dobro, da pijejo iz posodice z vivčkom, ki je prav za to napravljena ali skozi ukričljeno cevko. Za silo zadošča tudi navadna votla slamica.

Najzdravejše in najbolj osvežujoče vplivajo na bolnike z vročinsko boleznijo brezalkoholni sadni sokovi, pomešani z vodo: malinovec, jabolčnik, pomarančni in limonov sok, ribezovec, bezgov sok i. dr. Dalje zavrlica svežega ali posušenega sadja, jogurt, kisló in sveže prekuhanó mleko itd.

Kuhinja

Sadni kis

Pri nas je — zlasti na kmetih — za pravljanje solate in za kisanje zelo razširjena uporaba takoiimenovane esence, t. j. kisa, ki ga izdelujejo potom suhe destilacije lesa kot stranski pridelek. Ta z vodo razredčena esenca nam daje kis, ki je jako nezdrav zlasti tedaj, če je preoster.

Za kuho, pa tudi za vlaganje povrtin: kumaric, paprik, gobic i. dr. je najbolj priporočljiv pravi *vinški kis*. Marsikatera gospodinja pa se dandanes ne ve, da si skoraj iz vsakega tudi manjvrednega sadja, pa tudi iz sadnih tropin, olupkov in celo iz različnega, divje rastočega jagodičja lahko napravimo dober in zdrav *sadni kis*. Ta kis nam ne služi samo za solato in okisanje jedil, temveč tudi za pripravljanje vinskih omak in sploh v kuhinji za silo nadomešča vino. Ako mu primešamo primerno količino močnega vinskega kisa, pa ga uporabljamo lahko tudi za vlaganje sadja in zelenjave.

Kako pripravimo sadni kis. Ostanke oziroma olupke jabolk, hrušk, kutin in drugega sadja stresemo v prsten lonec ali v velik kozarec, nalijemo nanje prekuhane vroče vode, zavezemo z večkrat prebodenim papirjem in postavimo na srednje toplem prostoru za kake tri tedne. V tem času se je sadje že skisalo in kis je gotov. Precedimo ga skozi platneno krpo, dodamo malo močnejšega vinskega kisa, toliko da je dovolj kisel, in ga nalijemo v steklenice, ki jih dobro zamašimo in položimo v klet.

Kis napravimo seveda lahko tudi kar naravnost iz sadja. V primerno lončeno posodo, vrč, sodček ali velik kozarec narežemo jabolk, hrušk, lahko tudi sliv, češpelj ali natresemo kakega jagodičja in seveda tudi olupki, luštine in obrezki so dobri. Paziti moramo samo, da ni vmes nič gnilega. To mešanico zalijemo s toplo vodo, tako da pokriva sadje. Dodamo pa tudi nekoliko močnega vinskega kisa. Lonec zavezemo s platneno krpo, postavimo vrhu ognjišča ali kam drugam na toplo. Sadje in olupke lahko dodelavamo v posodo, kadar ga zopet kaj dobimo. Razume se, da je dobro tudi sadje, ki odpada; samo obrezati je treba vsa črvena in nagrnita mesta. Sadje moramo vedno nanovo zalivati s toplo prekuhano vodo, kakor hitro smo ga kaj dodali. V par tednih se tekočina skisa in dobimo mil in zdrav kis. Odljigemo ga, počakamo, da se izčisti in sede gošča na dno, potem ga precedimo, po potrebi primešamo še malo vinskega kisa, da se bolje ohrani, nakar ga vlijemo v steklenice, ki jih zamašimo in hranimo na hladu. Tako si tekom poletja in jeseni lahko pripravimo sadnega kisa za vse leto.

Tudi iz grozdja, ki ni dozorelo ali iz nezlatih grozdnih jagod lahko naredimo kis. Opremo ga, potem ko smo ga osmukali, stlačimo, pustimo na hladu do naslednjega dne, potem s stiskalnico iztisnemo sok, prilijemo mu nekaj

pravega vinskega kisa, dodamo še s toplo vodo in žlico sladkorja razmešanega drozja — na 8 l soka pol litra vinskega kisa in 5 dkg zdrobljenega in razmešanega drozja. Posodo postavimo nalahno pokrito v toplotu 30° C in pustimo tako 3—4 tedne... Razume se, da je bolje, ako delamo kis iz dozorelega grozdja ali iz sadja, ki ga moramo v ta namen zdrobiti. Tudi iz zrelih lesnik, drobnic, divjih češenj, češmina, drnulj lahko napravimo sadni kis.

Popolnoma napačno je mnenje, da dobimo tem boljši kis čim bolj kisel je sadje. Nasprotno! Sadje mora biti sladko in dozorelo, kajti čim več sladkorja vsebuje sadje, tem močnejši je kis in narobe. Iz sadnega sladkorja pa ne nastane takoj kis, marveč se mora sladkor najprej izpremeniti v alkohol in šele iz alkohola se naredi kisova kislina.

Ker potrebujejo kisove bakterije ali kvasnice za svoj razvoj zraka, je neobhodno potrebno, da posode s sadjem ali sadnim sokom, namenjenim za kis, ne zamašimo, marveč odprtino samo nalahno pokrijemo, da ostane sadje oziroma sok v stalnem stiku z zunanjim zrakom.

Najlažje in najhitreje dobimo izvrsten sadni kis, ako postavimo zdrav sadjevec (sadni mošt) v narahlo pokriti posodi: v sodčku, glinastem loncu ali steklenem velikem kozarcu na toplo, a smo mu prej prilili kakega pol litra ali liter vinskega ali močnega sadnega kisa.

Za pripravljanje sadnega kisa pa tudi lahko uporabljamo sadne ali grozдне tropine, ki vsebujejo še mnogo sladkorja in drugih snovi in jih zato s pridom lahko parobimo za pridelek sadnega kisa. Tropine morajo biti sveže, najboljše so naravnost iz stiskalnice. Razdrobimo jih in jih v primerni posodi zalijemo z mlačno vodo, toliko da jih pokriva. Da ne splavajo k vrhu, jih obtežimo z desko in čistimi kamni, kakor n. pr. kisló zelje. Voda izsrka iz tropin sladkor in druge snovi in tekočina začne kmalu vreti. Ko je čez nekaj dni glavno kipenje končano, tropine iztisnemo v stiskalnici ali skozi krpo, tekočino pa denemo kisati na toplem prostoru v odprti posodi. Ker je ta kis precej mil, mu dodamo na vsakih 20 litrov pol litra čistega špirta, ki povzroča močnejše proizvajanje kiso-vih gliciv.

Ko je kis iz kakršnega koli sadja dozorel, ga ne smemo več puščati v odkriti posodi; kajti kakor hitro je pod vplivom očetnih ali kiso-vih gliciv zmanjkalo alkohola, začne te gliceve razkrajati tudi kiso-vo kislino samo, in kis se izpremeni v ničvredno brozgo.

Tudi v malih mestnih gospodinjstvih je pripravljanje sadnega kisa določa lahka stvar. Treba samo misliti na to že v začetku sadne letine, ko dozoreva sadje, ki se sveže ne ohrani dolgo in je zato poceni. Skozi vse poletje, pa tja do zime pa nam nudita goličava in gozd razno jagodičje, primerno za napravo kisa. Izkoristimo obilico darov, ki nam jih daje narava, skrbimo za bodočnost!

Tradicija jamči za kakovost!

Množica biserov in cela vrsta nasvetov sta spomin na mojo babico. Eden izmed teh nasvetov je: Pri zajtrku in južini skodelica Kneippove sladne kave — za zdravje!

Kneippova
SLADNA KAVA

Riž z zelcno papriko. Sesekljaj na drobno ali nastrgaj celo čebulo in jo zarumeni na polni žlici masti. Dodaj 5 očiščenih, poparjenih, na rezance zrezanih zelenih paprik, prilij malo vode in pari pokrito kakih 10 minut. Potem dodaj četrť kg olupljenih, na rezine zrezanih paradiznikov, četrť kg opranega in osušenega riža, malo soli in toliko kostne juhe ali tople vode, da je riž skoraj pokrit. Pokrita naj se jed pari do mehkega. Potem nakupiči v plitvo skledo, posipaj dobro z nastrganim sirom in serviraj s solato.

Paradižnikova juha. Sesekljaj drobno pol srednjevelike čebule, manjšo korenino peteršilja, četrť srednjega gomolja, zelene, mal korenček in po okusu tudi strok česna. Zarumeni vse na olju, na kar prišeej tri četrť kile zrelih, olupljenih, na rezine zrezanih paradižnikov. Pari pokrito do mehkega, potem pretlači skozi sito in deni na rumeno prežganje iz olja ali masla in dveh žlic moke. Dodaj limonov olupek, 6 žlic vina ali polovico manj millega vinskega kisa; osoli in osladi s par žlicami sladkorja, dolij vode ali mleka, da juha ne bo pregosta in zakuhaj na juho malo riža ali drobnih jajnin.

Krompirjeva juha po novem. Opraži na masti pol na tanke rezance zrezane čebule in srednjeveliko, na majhne rezance zrezano peso. Dodaj pol kg ostrganega, na kocke zrezanega krompirja in zalij približno z litrom vode. Začini z lovorjevim lističem in stlačenim strokom česna in kuhaj okoli 20 minut. Ko je krompir mehak, nastrgaj v juho že olupljeno surovo peso, dodaj sesekljanega zelenega peteršilja in nesi takoj na mizo, ne da bi še kaj vrelo.

Novi krompir. Kakor vsako leto, smo ga tudi letos težko dočakali. V Švici so ga posebno ve-

seli. Tam računajo za dve osebi kilogram novega krompirja; saj jim je prava delikatesa. Posebno priljubljeni so drobni mladi krompirčki; debeleše porabijo drugače. Parijo jih v luknjičavi, našim cedilnikom podobni posodi, samo da je s pokrovko dobro zaprta. Ta posoda stoji nad osoljenim kropom, v katerem je razen tega še polna žlička kimlja. Krompir se kropa ne sme dotikati, ampak se mehča samo v njegovi pari, kar traja 30—55 minut. K tako prirejenemu krompirju dajejo presno maslo, kravji sir, slanino, kisló mleko, redkvice ali nastrgan sir ter kot pijačo belo kavo ali lahko rdeče vino.

Nadevani paradižniki. Za vsako osebo približno po dva srednjevelika paradižnika operi, prereži vsakega navzkriž, toda ne popolnoma, da se četrťine še drže na spodnji strani. Zmesaj sesekljane čebule, zelenega peteršilja, česna, popra, soli ter prav malo drobtin in naloži nadev v posamezne zarezne paradižnikov, ki jih potem zloži v kozo drugega poleg drugega ter jih polij z mrzlim oljem. Pari jih pokrite v pečici dobre pol ure. Medtem parkrat kozo potresi, da se paradižniki ne bodo prišli dna, z zajemalko pa zajemaj iz koze tekočino in jo polivaj na paradižnike. Zadnje četrť ure skuhaj na slani vodi riž — za vsako osebo 2—3 pesti; ko je dovolj kuhan, ga odcedi in stresi na velik krožnik. Posipaj ga z nastrganim parmezanovim sirom, naloži ob kraju nadevane paradižnike, riž pa oblij z omako, ki se je od paradižnikov natekla.

Mast, ki je postala žarka, popravim, ako jo denem v posodo, pridenem par celih, ne olupljenih jabolk in jo precvrem. Jabolka namreč vsrkajo ves vonj in okus po žarkosti. Ko začno jabolka rumeniti, postavi posodo z mastjo

na hlad. Nekoliko ohlajeno precedi v porcelanasto ali stekleno posodo, nikoli pa ne v isti lonec nazaj, kjer si imela prej mast; žarki okus se je namreč zalezal v lončevino in bi ga oddajala prečiščeni masti. Mast hrani na hladnem temnem prostoru, a jo po možnosti kmalu porabi.

Zarko maslo stresi v vodo, ki jo potem počasi segrevaj, da začne vreti; vre naj približno pol ure. Nato ga postavi v vodo vred na hlad, najbolje na led, da se maslo strdi, voda pa ostane pod njim. Poberi ga iz vode, nato ga iznova precvri, da še ostala voda izhlapi, nakar ga spravi v čisto posodo.

Nektar. Olupi štiri prav sladke pomaranče; odstrani tudi vso belo kožico, razdeli pomaranče na krljhe in nalij nanje četrtilitrskega dobrega belega vina. Tako naj stoji v pokriti posodi pol dne. Nato precedi tekočino v posodo za bavo, prideni pol kg sladkorja, prilij lahkega rdečega in belega vina ter fino vložnega jabolčnika — vsakega tri četrtilitrske. Premešaj parkrat in serviraj v vinskih časih.

Ocvrt nadevan telečji jezik. Skuhaj dva telečja jezika v juhi ali na vodi do mehkega; olupi ju in zreži na lepe poševne koščke, debele približno pol prsta. Koščke pri goltancu, ki so bolj neenakomerni, porabi za ragu juho. Polovico telečjih ali malo govejih možgan blansiraj, t. j. položi jih za trenutek v krop, oblij jih nato z mrzlo vodo in potegni kožico z njih. Sesekljaj jih in prepraži na presnem maslu s peteršiljem, osoli in pičlo opoprjaj. Ko se dovolj ohladi, primešaj drobno jajce in namaži s tem nadevom jezikove rezine. Stisni po dve in dve skupaj, poveljaj jih v moki, jajcu in drobtinah in jih ocvri na masti. Služi kot uvodna jed in kot lahka večerja.

Zeljnate klobasice v omaki. Večje liste zeljnate glave operi, potolci rebra ali jih nekoliko izreži, nakar jih popari s slanin, nekoliko okisanim kropom in ocedi. Ze prej pripravi sekancico iz 20 dkg govejega kuhanega mesa, 20 dkg sveže svinjine in 5 dkg prekajene slanine. Primešaj 1 jajce, osoli in opoprjaj. Na vsak zeljnat list položi polno žličko pripravljene nadeva, zavij, napravi obliko klobasice, ki jo poveži z nitjo. Ko so vse gotove, razbéli v kuzi masti, ter par rezin prekajene slanine in klobasice na njej rumeno zapeci. Potem jih poberi v drugo posodo, na mast v kuzi pa stresi pol žlice moke, ko se začne pičlo rumeniti, dodaj še sesekljano čebulo in ko se zarumeni še dva olupljena ter zrezana paradiznika ali paradiznikove mezge. Zalij malo z juho, razmešaj in prevri, potem pa zloži klobasice nazaj v kuzo in jih pari pokrite na mali vročini kakor tri četrtilitrske. Omako lahko izboljšaš še s kislo smetano.

Francoska omeleta z gnjatjo. Razmotaj 5-6 rumenjakov, primešaj 6 žlic smetane, malo soli in tri žlice moke. Primešaj še sneg šesterih beljakov in speci iz tega testa za vsako osebo po eno rahlo omeleto. Ko je omeleta spodaj že ru-

mena, zgoraj pa še mehka, jo potresi na gosto s sesekljano gnjatjo, zapogni jo od obeh strani, da pokriješ nadev in polagraj vse prsti v namazan pekač. Ko si z vsemi omeletami gotova, jih pokapaj povrhu z raztopljenim presnim maslom, polij z dvema raztepenima, nekoliko osoljenima jajcema in postavi pekač za toliko časa v pečico, da jajca povrhu zakrnejšo. Jed postavi v isti posodi na mizo in jo serviraj s solato, dušenim graham ali s špinacno.

Ribežov sok s kuhanim sladkorjem. Operi ribez, počakaj, da se malo osuši, potem ga oskubi z grozdov; stlači ali zmelji in pusti tako do naslednjega dne. Potem ga precedi skozi platneno krpo in skuhaj med tem časom tudi sladkor. Na vsak liter soka računaj 1 kg sladkorja in pol litra vode; vre naj tako dolgo prav počasi, da se potegne nit, ko kane sladkor od žlice. Med kuhanjem z vrha pobiraj nesnago in pene. Sele ko se sladkor potegne, prilij ribezov sok, ki se je medtem umiril in je sedla morebitna usedlina na dno. Zato treba sok previdno odlivati. Oboje skupaj naj vre četrtilitrske ure odtlej, ko je začelo vreti. Nalij še vroč ribezovec v segrete steklenice; vrhu vsakega vlij žličko ruma ali polgrduro žličko žganja. Ko se ohladi, zamaži steklenice, zapečati jih ter postavi v kleti pokonci v pesek.

Dober borovničev sok, ki je prav trpežen. (Na željo naročnice.) Z novo kuhalnico stlači 6 l svežih, izbranih, opranih in na soncu toliko osušenih borovnic (črnic), da niso preveč mokre. Prilij jim 4 l prekuhane ohlajene vode ter primešaj 8 dkg vinske (srežove) kisline v prahu. Nalhalno pokrij posodo s krpo in postavi za dva dni v shrambo. Nato priveži čisto platneno zmočeno in ožeto krpo na stol, ki si ga poveznila na mizo tako, da vsak ogel krpe pritrđiš na eno nogo stola. Pod krpo postavi skledo in vlijav borovnice s sokom vred na krpo. Precejati se mora počasi, da sok ne bo gost. Pri tem nič ne stiskamo. Na vsak liter precejene soka vzamemo 1 kg sladkorja in sok ene limone. Da se sladkor hitreje raztopi, tekočino večkrat premešamo. Ko je raztopina popolnoma enakomerna, jo iznova precedimo skozi krpo, nakar jo nalijemo v steklenice, ki jih zavežemo samo s krpico brez zamaškov. Na ta način prirejen borovničev sok ima to prednost, da ga ni treba kuhati in ohrani zato vse dragocene snovi neizpremenjene, a se vseeno ne pokvari. Limonov sok primešamo samo zaradi boljšega okusa, zato tudi lahko odpade.

Malinovec. Na 3 kg izbranih malin vlij 2 l prekuhane ohlajene vode, primešaj še 4 dkg vinske kisline v prahu (Weinsteinsäure) in naj stoji nalhalno s krpo pokrito 24 ur. Nato precedi skozi krpo na ta način, da privežeš zmočeno in ožeto krpo za vse štiri ogel na noge obrnjene kuhinjskega stola in počasi precejaj tvarino, ne da bi stiskala. Na vsak liter soka dodaj 80 dkg do 1 kg sladkorja; naj stoji nalhalno pokrito 2—3 dni, vmes večkrat premešaj, da se sladkor stopi. Potem nalij v steklenice, zaveži jih samo s krpico in jih hrani na hladu.

**Vidi se mu,
da je
kar očaran!**

Ničesar ni, kar bi ženi tako povzdignilo čar kakor sveža barva njene kože! Najlepša frizura in najelegančnejša obleka sta brez pomena, če ni Vaša koža dovolj negovana! NIVEA ohranja kožo zdravo in odporno in s tem dviga očarljivost Vaše osebe. Samo NIVEA vsebuje EUCERIT, izvrstno sredstvo za okrepčevanje kože. Če redno uporabljate NIVEO, se bo tudi Vaša koža pomladila.

Praktična navodila

Stekleno posodo umivamo v mlačni vodi, v kateri smo raztopili malo boraksa. Če je steklenina mastna, jo umivamo v topli milnici z boraksom, nakar jo v čisti mlačni vodi dobro izplaknemo.

Kalhe steklenice in kozarce očistimo s kisom in soljo. Steklo postane svetlo in čisto kakor novo.

Jodove madeže iz belega perila spraviš, ako jih zdrgneš z gostim krompirjevim škrobom, nakar postanejo madeži vijoličasti; nato jih izperemo z vodo. Če madeži niso izginili pri prvem snaženju, ponovimo postopanje. — Ali: Operi hitro madeže v salmijakovem cvetu, pomešanem z vodo, nakar izperi v milnici in naposled še v čisti vodi.

Obleke šoloobiskujočih otrok so na komolcih kaj hitro raztrgane. Zato je dobro, da še novim prišijemo narobe z nevidnimi vhodi in istobarvnim sukancem na vsa ona mesta, ki so hitro oguljena, krpe iz enakega ali vsaj podobnega blaga. To velja zlasti za vsakdanjo obleko tudi o počitnicah pri igri. Pri pletenih jopičih in žemperjih porabimo kot podlago stare nogavice. A tudi nove nogavice posebno za dečke lahko podložimo zlasti na kolenih z enakobarvnimi

deli starih nogavic. Trpežnost se na ta način zelo poveča.

Volveno blago lepo operesh z razredčenim amonijakom. Na osminko litra amonijaka vlij 4 litre vroče vode. V tem namakaj 24 ur blago, ki ga hočeš oprati. Nato ga zmenčaj, operi v mlačni vodi ter izperi končno do čistega. Ne da bi ga ožemala, ga obesi in naravnaj, da dobi pravo obliko in se odteče; potem še precej vlažnega zlikaj narobe.

Temno volveno madežasto blago pa čisti z zavrelico kvilajeve skorje, ki jo dobiš v drogeriji. 5 dkg te skorje namoči čez noč v litru mrzle vode. Naslednjega dne prekuhaj in odcedi. Tekočino stepaj, da se speni in s tem s pomočjo ščetke očisti najprej madeže. Da ne prezreš katerega izmed njih, jih obšij z belo nitko potem, ko si skrtčila vso obleko. Preostali tekočini prilij mlačne vode in čisti obleko na deski s krtačo, ki jo pomakaj v raztopino kvilajeve skorje. Krtači vedno v isti smeri kakor tečejo niti. Naposled splakni s čisto vodo, obesi v senco na preprih in vlažno zlikaj. Kvilajevo skorjo posuši in jo shrani, ker jo ponovno lahko uporabljaš.

Baržunaste ovratnike na suknjah osnažimo mastnih in tudi drugih madežev, ako jih proti vlaknom drgnemo s prerezano čebulo, ki jo je treba večkrat obnoviti. Ko so se umazana mesta

posušila, jih narobe potegnemo preko vročega železa, ker baržuna ne smemo na lice likati. Tudi v mešanico vode in salmijaka lepo očistimo suknene in baržunaste ovratnike.

Madeže sadja v belem perilu potresi po možnosti takoj s soljo, ki jo malo ovlaži. Potem jih zdrgni v limonovim sokom ali jih izperji v vročem mleku. Ali namakaj madeže v kislem mleku in jih potem izperji v spiritu. Se sveže madeže povečini lahko hitro izperesh v močni milnici, posebno če si jih prej nekaj časa namakala v kislem mleku. Tudi voda, v kateri se je kuhval fižol, je dobra za izpiranje sadnih madežev.

Mazilo za parkete. Doma lahko napravimo za parket dobro mazilo, ki je izdatneje in precej cenejše kakor kupljeno. 60 dkg voska raztopi v 60 dkg terpentina po obedu na zaprtem štedilniku, ko ne gori več, kajti terpentini se hitro vname. Potem odstrani, in ko se ohladi, pri-mešaj 11 bencina, tako naj stoji pokrito čez noč; naslednje jutro pa dodaj še 11 gosto tekočega parafina in dobro zmešaj.

Pletene stole snaži po možnosti na prostem na terasi ali dvorišču. Najprej s krpo in ščetko odstrani prah. Potem jih odrgni s pomočjo mehke ščetke, ki jo pomakaj v gorko milnico, kateri si pri-mešala nekoliko salmijaka. Oplakni s čisto vodo in hitro posuši na prepihu. Pletenine, ki so porumenele in zarjavele, odrgni z vodo, ki si ji pri-mešala nekoliko vodikovega dvokisa. Najlepše jih prenoviš, ako jih najprej osnažiš in posušiš, potem pa lakiraš z rjavim špiritovim lakom.

Okvirji pri oknih sčasoma razpadejo, ker jim škodujejo sneg, mraz, dež ter sonce. Veščaki trdijo, da se ti okvirji dolgo časa ohranijo, ako jih vsaj enkrat na leto namažemo s kuhanim lanenim oljem. Pri tem je treba paziti, da ne kane kaka kapljica na steklo, ki ga je težko osnažiti. Najbolje je, da se poslužujemo za tako pleskanje ozke zobne ščetke.

Špranje med deščicami parketov zelo kvarijo lepoto tal. Zamašimo jih s steklarskim klejem. Klej razmehčamo z nekoliko tople vode; nato s pomočjo noža zamažemo špranje, zgladimo in zbršemo.

Proti ščurkom je najzanesljivejše sredstvo zeleni strup (schweinfuttersko zelenilo). Dobiš ga v lekarni ali drogeriji, toda samo na pismeno zdravniško dovoljenje. Zmešaj ga z rženo moko, vsakega polovico, in prideni za vabo še malo sladkorja v prahu. Ponovno dobro premešaj in natresi povsod, koder lazijo ščurki. V par dneh bodo vsi poginili. Postopanje treba od časa do časa ponoviti, ker je mogoče, da se je kaj ščurkov zavleklo v luknje in jih strup ni dosegel. Od strupa oamamljeni mrčes treba pomesti na kup in ga vreči na ogenj. — Ako

potrosiš zeleni strup na slanino, preženeš z njim tudi miši in podgane. Ker je zelenilo hud strup, ki ga brez zdravniškega nakazila sploh ne dobimo, treba velike previdnosti pred otroki, psi in mačkami. Najbolje je, da tiste dni sploh ne pridejo v kuhinjo.

Bolhači v suši zelo napadajo mlade setve in uničujejo zlasti kapusnice. Poškropi jih večkrat z dvoodstotno mešanico tobačnega izvlečka, t. j. na 6 litrov vzemi približno osemno litra tobačnega izvlečka. Ako potreseš grede s sajnami, cestnim prahom, s pepelom od drv ali od smotk in cigaret, tudi preženeš bolhače.

Za vse žene in dekleta! Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za 10 din zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete, od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vsa družina bo z vašo kuho zadovoljna. Nakažite 10 dinarjev na račun Poštne hranilnice št. 14.259 ali pa pošljite v znakah na spodnji naslov in pošljem vam knjižico poštine prosto. **Deziderij Mizerit, Zidani most št. 12.**

Ali že več?

Da težko pohištvu z lahkoto premikamo, ako položimo pod noge pohištvu veliko močno in mehko krpo?

Da pokanje izsušenih parketov kmalu preneha, če jih pridno mažemo s parketnim voščilom?

Da sledove muh spravimo z okvirjev in kovin, ako jih podrgnemo po umazanih delih z zmesjo cigaretnega pepela in petroleja?

Da slab vonj po barvi in apnu preženemo iz sobe, ako večkrat vanjo postavimo posodo vrelega kisa?

Da rumenkaste zastore osvežiš in jih zopet pobarvaš z močnim lipovim čajem?

Da fine čipke lepo zlikaš, ako jih pokriješ s polo svilenega papirja in likaš preko njega?

Da moramo poveščeno platno snažiti samo z mlekem, nikoli pa ne z vodo?

Da se ogli preprog ne vihajo, ako prišijemo narobe na oglih v isti obliki iz drugega blaga trikotne žepke in vtaknemo vanje enake oblike lepenke?

Ko ste prišli do tod, preberite še zadnjo stran platnic — s svinčnikom v roki!

S škarjami po svetu

Finska poštenost

Ce pride tujee na Finsko, je lahko popolnoma brez skrbi, da bi ga kdo okradel ali celo oropal; če stanuje v mestu, mu ni treba zarađi varnosti zaklepati vrat. Menda ho znana anekdota o finskem poštenju kar resnična: Finec najde na tleh bankovec; pritrdi ga z žebličkom na bližnje drevo, da bi ga tisti, ki ga je bil izgubil, bolje videl in laže našel. Bankovec visi več mesecev na drevesu, dokler slučajno ne pride mimo drevesa človek, ki ga je nekaj mesecev prej izgubil, in ga mirne duše spet spravi v žep. (Newyork Sunday Times, Newyork)

Zdravilo za otroško paralizo

V nekem švicarskem mestu so poklicali mladega zdravnika, da bi pregledal bolnega otroka. Otrok je tožil, da ga boli grolo; zdravnik je mislil, da gre za lahko vnetje, zato mu je zapisal dozo kalijevega klorata in odšel.

Zdravnikova analiza je bila pa napačna. Po nekaj dneih so se pokazali simptomi otroške paralize. Toda zdravnik, pisal se je Konta, je opazil, da je doza kalijevega klorata, čeprav zelo majhna, zadržala razvoj bolezi. Tisti čas se je bila po Švici razpasla epidemija otroške paralize. Zdravnik Konta je imel dovolj priložnosti, da je praktično preizkusil novo vrsto zdravljenja. Tri in trideset otrok, ki so zboleli za to boleznijo in ki jih je zdravil dr. Konta, je ozdravelo. Narobe so pa malone vsi otroci, zdravljeni po švicarskih bolnišnicah, umrli ali pa ostali pohabljeni.

Skupaj s francoskim zdravnikom dr. Débasom je dr. Konta delal praktične poskuse z opicami. Opicam je vbrizgal mikrobe otroške paralize, potlej jih je pa zdravil s kalijevim kloratom. Vse opice, ki jih je tako zdravil, so se pozdravile. Če bo ta postopek tudi v nadalje pokazal tako izvrstne uspehe, bomo smeli slučajni izum dr. Konte prištevati k izredno važnim odkritjem naših dni. (Popular Science, Newyork)

Kitajske stavke

Tudi kitajski delavci pogosto stavkajo, toda za razliko od svojih evropskih tovarišev so Kitajci vse bolj iznajdljivi kakor Evropei. Tako so pred kratkim stavkali delavci prometnih vozil v Sanghaju. Soferji avtomobilov in avtobusov so pa prav tako vozili popotnike, samo vozine niso hoteli sprejemati. Kajpak je to zbudilo pri ljudeh dosto veselosti in odobravanja. Vse drugače je bilo z lastniki vozil; ti so morali ngoditi zahtevam delavcev, da so se izognili ogromnim stroškom, ki bi jih bili imeli, če bi šlo takšno »zastonjkanje« v nedogled.

(Newyork Sunday Times, Newyork)

Umetnost smehljanja

Pred nekaj leti je šef prodajnega oddelka nekoga velikega ameriškega podjetja veiel vsem svojim pomočnikom, naj se prijavijo newyorkškemu gledališkemu ravnatelju Johnu B. Adnu. Adna je bil šef najel, da bi naučil njegove prodajalce, kako se morajo smehljati. Aden je vse pregledal, jim zapovedal, naj se smehljajo, jih pograjal, jim razložil njihove največje napake in jih napovedal čisto zmedel. Mnogi od teh ljudi so živel v veri, da se znajo smehljati, toda Aden jih je prepričal, da je njih smehljaj pogosto podoben spakovaaju. Veliko razliko med iskrenim in navideznim vljudnostnim smehljanjem opazimo predvsem v očeh; če se človek od srca nasmehe, se smejejo tudi njegove oči, če pa samo pospema smehljaj, ostanejo oči toge in neprijazne.

Po dveh tednih vaje so prodajalci odšli iz te »Klinike za smehljaj« veiel pravega smehljanja. V naslednjih treh mesecih se je povečala prodaja v njih podjetju za 15%, in podjetje je prepričano, da se ima za ta uspeh zahvaliti predvsem svojim v smehljanju izsolanim namեսčencem. Trgovci, igralci in politiki imajo mnogo več uspeha, če se znajo iskreno in naravno smehljati. (Fact Digest, Newyork)

Darilo za boga

V Tibet je te dni prispelo posebno angleško odposlanstvo z nalogo, da bi poklonilo darila Velike Britanije tibetskemu dalaj-lami. Darovalci niso pozabili, da je tibetski bog še otrok, in so zato izbrali tudi primerna darila — igračke.

Mali dalaj-lama bo dobil otroški avtomobilček s pogonom na noge, kakršnega imajo otroci po vsem svetu radi. Razen tega veliko stojajo uro, okrašeno s pisanimi slikami in s počojim pticem; ta ptič poje vsake detrt ure. Prav gotovo bo mali bog vesel tudi s pisanimi kamni okrašene lajne, ki jo bo lahko sam navijal in ki zna zaigrati deset pesmi. Mali dalaj-lama bo brzkone kakor vsak drugi otrok njegovih let imel z igračkami veliko veselje in bo ob njih za nekaj ur porabil, da je prav za prav bog... (Weltwoche, Cuzih)

Moderna vaška mladina

V bogati vasi Hinju pod Rtnjem ima skoraj vsak mladinec kolo, vsako dekle pa šivalni stroj. Mnoge matere naroče kar na dom učitelje harmonik, da bi njih otroke naučili igranja na to glasbilo. V Hinju imajo na »promenadi« nalepljene lepake, kjer siromasnejši mladinci naspol za šalo, naspol zares v stilih napadajo bogatejše tekmece pri dekletih.

(Politika, Beograd)

Ali ste pozorno prebrali to številko »Ženskega sveta«?

Odgovorite po svojem najboljšem prepričanju na spodnja vprašanja, toda nikar se ne dajte zapeljati, da bi prej pogledali odgovore na koncu te strani.

Pri vsakem vprašanju, ki veste nanj odgovor, počrtnite krogec v začetku vrste s svinčnikom ali črnilom. Ko boste prišli do konca, boste videle po razmerju med črnimi in belimi krogi, ali ste naš list brali zelo pozorno, raztreseno ali pa celo površno.

1. Kje ste srečali staro ženico s Krasa, ki je štela avtomobile?
2. Kaj nam kaže slika na prvi strani te številke?
3. Katera velika pisateljica je morala letos bežati iz svoje domovine pred vojno vihro?
4. Kakšno sliko lahko obesite nad podolgovat divan ob steni?
5. Ali veste, kakšne nogavice so najnovejša moda?
6. Kakšno je krstno ime glavne junakinje našega romana, gospe Hjeldove?
7. S kakšnimi barvami se letos krasijo temnomodre obleke?
8. Ali nosimo poleti ročne torbice v rokah?
9. Ali sta se Tony in Kyra dobila?
10. Katere mišice okrepi telovadna vaja, ko z nogo nihate nad stolovim naslanjalom?
11. Kaj je odgovoril Voltaire leta 1727. Angležem, ko so ga hoteli v Londonu napasti?
12. Koliko otrok se je rodilo leta 1937. v SSSR?
13. Kako preprečimo pokanje parketov?
14. Za katero bolezen je dobra želodova kava?
15. Na kaj moramo posebno paziti v krajih, kjer se razvija tujski promet?
16. Iz kakšnega blaga so sešite letos kopalne obleke?
17. Katero stvar so v newyorških modnih hišah uporabili kot ornament za najmodernejšo potiskano svilo?
18. Katera bi bila v primeru izselitve najnujnejša oprema za matere z otroki?
19. Kako spravimo jodove madeže iz belega perila?
20. Kakšne novice ste opazili v tej številki »Ženskega sveta«?

Odgovori

1. Str. 162—163: Na trg. — 2. Str. 145. — 3. Str. 147. — 4. Str. 155: Umetnost raz-
vstitev sikh. — 5. Str. 180: Modno pismo iz Ljubljane. — 6. Str. 156—161: Gospa Hjeldova,
roman. — 7. Str. 164—165. — 8. Str. 173. — 9. Str. 174—177: Lepo duše se ne zgreše. —
10. Str. 178—179. — 11. Str. 163. — 12. Str. 184: Obzorik. — 13. Str. 192: AH že veš? —
14. Str. 187: Kava, čaj in celo kakao — strop. — 15. Str. 181. — 16. Str. 180. — 17. Str. 173.
— 18. Str. 186. — 19. Str. 191. — 20. 1. stran platinic, zadnja stran platinic.

In če hočete zdaj sebi in nam storiti veliko uslugo, vzemite dopisnico in označite s števil-
kami, kaj Vam je bilo najbolj všeč, kaj manj in kaj Vam sploh ni ugajalo. Na primer: Str. 3,
10, 11, 15, 16 so mi bile najbolj všeč. Str. 11, 8, 2, 6, so mi bile manj všeč, Str. 4, 9, 5, mi sploh
niso bile všeč. To delo Vas bo stalo prav malo truda in časa, nam bo pa pomagalo, da Vam
bomo mogli list še bolj približati in ga urejevati še bolj po Vašem okusu.